

Delavska enotnost

Glasiilo Zveze svobodnih sindikatov Slovenije

Ljubljana, 30. januarja 1997 ☆ številka 3 ☆ letnik 56

Več na strani 5

PRED SKEI SO CELJSKI ŠEJKI POPUSTILI

Kot nam je danes, 15. januarja, povedal predsednik stavkovnega odbora Zlatarne Celje Friderik Kralj, so se delavci tega podjetja danes vrnili na delo. Enotedensko stavko so prekinili, ker se je nadzorni svet odločil za sanacijo Zlatarne in ker so včeraj dobili zamujene plače za november. Stavkovni odbor se bo še naprej pogajal tudi o izpolnitvi drugih zahtev delavcev. Najtežje vprašanje bo plača za december, za katero še ni denarja. Položaj 270 zlatarjev in Zlatarne bo bolj jasen po skupščini delničarjev, ki bo zadnje dni februarja. Ta bo morala potrditi zlasti vsebino sanacijskega programa, ki je zaenkrat še skrivnost.

Predsedstvo ZSSS je ta teden obravnavalo problematiko izhajanja Delavske enotnosti. Kot nam je povedal Rajko Lesjak, sekretar ZSSS, so zadovoljni zlasti z odzivi naročnikov. Številni namreč pravijo, da je vsebina časopisa zelo blizu tistemu, kar sindikalni zaupniki potrebujejo pri svojem delu. Predsedstvo ZSSS je zadovoljno tudi zato, ker je kriza v uredništvu, ki jo je povzročil potop bivšega izdajatelja, premagana. Čeprav v časopis piše manj novinarjev, je bolj delavski. V predsedstvu menijo, da se mora v Delavski enotnosti s prispevki oglašati še več sindikalnih funkcionarjev in tudi strokovnih delavcev. Vsem sindikalistom, ki se spopadajo s težavami pa priporočajo, naj o njih obveščajo naše uredništvo.

POJASNILO IN POVABILO BRALCEM

V prihodnjih številkih bomo skušali nameniti še več prostora sindikatom dejavnosti. Njihovo delo bo predstavljeno na posbenih straneh, tudi v prilogah.

Sindikati dejavnosti niso pokazali velikega navdušenja za ustanovitev nove družbe, ki naj bi izdajala Delavsko enotnost. Ker so dali več pripomb na osnutek družbeniške pogodbe, jo bodo v predsedstvu ZSSS skušali izboljšati in še enkrat ponuditi v razpravo in odločanje. Takrat bo tudi jasno, kdo bodo družbeniki novega podjetja TRI S.

V predsedstvu seštevajo plačila faktur za prve tri številke Delavske enotnosti. Plačila bodo pomembno vplivala na odločitve o ustanovitvi podjetja in izhajanje časopisa. Začasni izdajatelji bodo namreč vedeli, koliko imajo stroškov in kako jih bodo pokrivali.

Prav zato predsedstvo poziva vse sindikalne zaupnike, bralce in tudi druge člane Svobodnih sindikatov, naj naročijo svoj sindikalni časopis. Vedo namreč, da je pravi način za potrditev nove uredniške politike Delavske enotnosti le naročanje nanjo.

Mi v uredništvu pa bomo skušali narediti še več, da bi vsebino časopisa približali delavstvu.

Franček Kavčič,
v. d. odgovornega urednika

V PODJETJIH BIVŠEGA TAMA POSLUJE 14 NOVIH PODJETIJ S 1432 DELAVCI

Preberite na 3. strani

Sreda, 14⁰⁰

Pogajanja počasi napredujejo

Kot nam je povedal Gregor Miklič, so predstavniki sindikatov podpisnikov splošne kolektivne pogodbe za gošpodarstvo danes uskladili protokol o svojem obnašanju na pogajanjih z delodajalci. Protokol je potreben zlasti zato, da ne bi posamezni sindikati zaradi prestižnih hotenj izstopali z zahtevami, ki bi pogajanja oteževala.

Pogovor s predsednikom državnega zbora

Za jutri je predviden (že dvakrat preložen) pogovor vodstva ZSSS s predsednikom državnega zbora Janezom Podobnikom. Dušan Semolič in njegovi sodelavci bodo Podobnika skušali prepričati, naj v program državnega zbora uvrsti tudi novo delovnopravno zakonodajo, ki naj bi korenito izboljšala pravno varnost zaposlenih.

Vprašanje za ministra Toneta Ropa

Založba Bonex je ta teden objavila oglas, da je »Nova delovnopravna zakonodaja« že na prodaj. Navedla je tudi avtorje knjige. Ministra ze delo Toneta Ropa sprašujemo, kako je mogoče, da s to za delavce žgočo problematiko lahko že tržijo, čeprav je sindikati niso mogli niti videti, kaj šele proučiti.

F. K.

Zveza
Svobodnih
Sindikatov
Slovenije

Prejšnja sobota je za dobri dve stotnji slovenskih smučarjev minila tudi v znamenju sindikalnih »dirk«: na Kopah nad Slovenj Gradcem so bile prve zimske igre KNG, na Dobovcu nad Trbovljami pa je bilo že tradicionalno prvenstvo Območne organizacije ZSSS Zasavje. Na »gasilski« sliki so najboljši zasavski veleslalomisti s »spremstvom«; več o tem, kdo je koga, pa v Sindikalnem zaupniku.

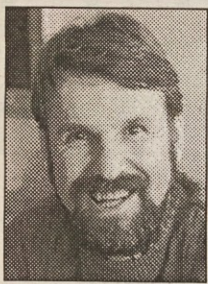
Foto: Damijan Kržižnik

KDO JE KOGA?

Nič nenavadnega

Piše: Rajko Lesjak

To, kar se je dogajalo, kar se in kar se še bo dogajalo v politiki po volitvah, nekaj tega pa tudi že prej, ni nič nenavadnega. Ravno nasprotno. Nenavadno bi bilo samo to, če bi dobili vlado vseh strank, dobili bi spodnji in zgornji dom parlamenta, vlado narodne enotnosti, dobili bi vlado SZDL. Zakaj pa potem sploh volitve? Nenavadno tudi ni, da gledalci (volilci) te velike igre ne vidijo, kaj se dogaja za kulisami in kdo so prišepetovalci in kaj prišepetujejo. Če je kaj nenavadno, je to, da pač davkoplačevalci vse to plačujejo z davki in da je ta cena za demokracijo pač prevelika. Težko je verjeti, da so bili programi strank oziroma programske točke nepremostljiva ovira za oblikovanje vlade narodne enotnosti. Pustimo tudi to idejo narodne enotnosti, ker v to sicer nihče ni verjel, in prav je imel ali so imeli. Zagotovo pa ravno to, ravno te namišljene razlike pridejo prav za javnost, za volilce... Pri teh pogajanjih je šlo za delitev ministrskih stolčkov, šlo je za oblast. To je preprosto treba povedati. Zato tudi so volitve. Ravno tako bi to počela pomladna trojka, če bi imela en glas več, s to razliko, da brez ideje z vlado narodne enotnosti, ker bi bil njihov odgovor preprosto vprašanje: zakaj pa vlada narodne enotnosti? Za tako vlado ne obstaja en sam razlog, in prav bi imeli. Sicer pa do te ideje sploh ne bi prišlo. Tudi trditev, da smo sedaj in da bomo tudi jutri, ko bo izvoljena vlada z minimalno podporo v državnem zboru, volilci razdeljeni na dva pola oziroma levo in desno, se ne izide. Preprosto ne moremo biti, ker programsko in tudi siceršnje obnašanje strank ter njihov pragmatizem daje vedeti, da niti stranke točno ne vedo, ali so na levem ali na desnem polu. In v strankah tudi ni prevelike gneče s članstvom. Za sindikate pa tako in tako ni dobra močna vlada, ker se take ne da stisniti, ne da se je omajati ali morebiti celo vreči, ko gre za socialne, delovnopravne in ekonomske interese delavstva. Praviloma so močne in stabilne vlade za te interese – če sta pravi besedi in ne zlorabljeni – slepe in gluhe. Pred nami pa so za delavstvo pomembne reforme, pomembna zakonodaja, od delovnopravne, pokojninske do zdravstvene, pogajanja o socialnem sporazumu, tudi siceršnje pogajanje z delodajalci itd. Spogledovanje politikov, njihovo leporečenje in njihova pozornost na lasten politični marketing v dnevih, ki so za nami (in bodo zagotovo še naprej), ni nič drugega kot spretno tlakovanje poti do oblasti. In vse to je legitimno, je del demokracije. Ali pa je vse to početje moralno, pošteno, načelno, omikano – to pa pri tem tako in tako nič ne šteje in nič ne velja.

Machiavelli pravi: "Nikar ničesar ne povej, celo prijatelju ne, česar ne bi hotel povedati sovražniku, kajti prijatelj lahko kadarkoli postane sovražnik. In nikar ne reci ničesar zoper sovražnika, česar ne bi hotel reči zoper prijatelja, kajti sicer boš nekega dne v težavah. Ko ti sovražnik postane prijatelj, boš v zadregi."

Zato so politiki vselej na preži. Čim bolj so izkušeni, tem manj boste našli v njihovih besedah, v njihovih izjavah, zoper koga govorijo in za koga govorijo. Njihove besede bodo vselej bolj in bolj neoprijemljive, zato da ne bodo v težavah, ko se prijatelj sprevrže v sovražnika, ko se sovražnik spremeni v prijatelja. In politika se spreminja kakor vreme, vsak dan, nikoli ne veste, kakšno bo. Politik je kakor vrhovodec. Ko začuti, da bo padel na levo, se takoj premakne v desno, in to se ponavlja in ponavlja, dokler ga ne vrže z vrvi. Izbira torej nasprotja, da ustvari ravnovesje. Politika je kakor hoja po vrvi. In v politiki je cilj zmaga, ne resnica. Namreč, polovičnih resnic ni. Resnica je cela, ne moreš je imeti v drobcih, ne moreš je imeti v delih. Kadar je cilj zmaga, je resnica žrtvovana. Kadar je resnica cilj, lahko žrtvuješ zmago. Pri politiki gre za zmago, in za to je šlo v teh nočnih urah, v teh dnevih in mesecih, ki so za nami. Zagotovo pa tega še ni konec. Nič nenavadnega.

Delavska enotnost

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime:.....

Naziv podjetja ali ustanove:.....

Naslov:.....

Podpis naročnika:

Marjan Ferčec, sekretar Sinlesa, o lanskem delu in o letošnjih načrtih

KAKO POVEČATI UČINKOVITOST SINDIKATOV

Sindikata Sinles je (za zdaj) med redkimi sindikati v ZSSS, v katerem so se lani odločili sindikalno članarino povečati na en odstotek. Največji del pridobljenih sredstev je namenjen sindikalnemu skladu, s čimer je postavljen temelj za močan sindikat te dejavnosti. S sekretarjem Marjanom Ferčcem smo se pogovarjali o lanskem letu in o letošnjih načrtih, oziroma nalogah, ki čakajo Sinles.

»Podjetja v naši dejavnosti so imela lani največje probleme z neustreznim tečajem tolarja, saj so večinoma izvozno usmerjena. Tepla jih je tudi visoka cena kapitala, kot že vrsto let prej. Posledice so bile zapiranje tovarn in izgubljanje delovnih mest. Lani se je zmanjševanje števila zaposlenih na srečo zaustavilo in morda je to dober znak za naprej.« je začel pripovedovati Marjan Ferčec.

V lesnopredelovalni industriji je bilo lani precej podjetij v težavah, za eno pa se je po treh letih srečno začel stečajni postopek. Radovljiško družbeno podjetje Mira, kjer so izdelovali pohištvo po meri, je v lanskem decembru le dočakalo stečajnega upravitelja. Pred tremi leti so v podjetju prenehali s proizvodnjo, vseh 35 zaposlenih se je z direktorjem vred razglasilo za presežne delavce. Ostal je samo nek invalid, ki ga med presežne delavce niso mogli uvrstiti, ker ga je pred tem štivil zakon. Zaradi zakona, ki pri nas štivi invalide, bolne, itd. pred krutostmi tržnega gospodarstva (kamor sodi tudi razglašanje delavcev za presežne), ni mogel postati presežni delavec in je moral ostati v podjetju, ki je že pred tremi leti ustavilo proizvodnjo. Vsak dan je hodil potrjevati svojo prisotnost v podjetje, dela in plače kajpak ni bilo. Stečaja pa tudi ni mogel oklicati sam, ker bi moral iz svojega žepa poravnati sodne pristojbine za ta namen. Zakon je pač zato, da ga spoštujemo, so menili vsi, ki bi lahko, a res niso mogli, ne da bi ga kršili, invalida odrešili brezplačnega statusa edinega zaposlenega v mrtvem podjetju. Pred mesecem dni je bil stečaj le uveden.

»Posledice gospodarskega položaja smo čutili tudi v sindikatu.« je nadaljeval Marjan Ferčec. »Kršitev delavskih pravic je bilo precej, največ pa finančnih: izplačevanje regresov v več obrokih ali celo v bonih; zamujanje izplačila plač v povprečju kar za ves teden (res pa je, da so bile v naši dejavnosti plače dokaj stalno izplačevane); značilnost naše dejavnosti, da nekatera podjetja izplačujejo tudi do 40 odstotkov manjše plače, kot je dogovorjeno po kolektivni pogodbi, je zdaj manj pogosta; redkokateri delavec pa se odloči, da bo podjetju izstavil zahtevek za poplačilo razlike do višine plač po kolektivni pogodbi; v podjetjih zaposlene silijo, da delajo več nadur, kot je po zakonu dovoljeno (to kaže tudi na slabo organiziranost podjetij), pri tem pa nastajajo težave zaradi izplačil in odreditve časa za malice.«

»Ena večjih tem lanskega leta je bila odpoved kolektivne pogodbe. V vašem sindikatu ste menda ugotovili, da so delodajalci nepremišljeno in mimo dogovora odpovedali panožno kolektivno pogodbo...«

»Sindikata Sinlesa se je odločil, da bo sprožil kolektivni spor pred delovnim in socialnim sodiščem kljub podaljšanju veljavnosti kolektivnih pogodb. Menimo, da so delodajalci pri odpovedi ravnali napak, saj bi po določenih kolektivne pogodbe dejavnosti morali pred odpovedjo drugi strani ponuditi pogajanja. Predloga za pogajanja pa vse do danes nismo dobili.«

»Uvodoma ste poudarili, da je Sinles med redkimi sindikati v ZSSS, ki so povečali članarino in odločitev tudi izvajajo. Kako delite članarino?«

»Največji del, 31,9 odstotka, dobi lani ustanovljeni sindikalni sklad. Trideset odstotkov ostane sindikatu v podjetjih, območnemu sindikatu smo namenili 18,48 odstotka, sindikatu dejavnosti 13,67 ter ZSSS 5,95 odstotka nove članarine. Odločili smo se, da se sredstev na skladu ne bomo dotaknili vsaj dve leti. Potem jih bomo začeli uporabljati.

Marjan Ferčec: V podjetjih ostane približno 30 odstotkov sindikalne članarine, ki je razpršena na več kot 150 žiro računih. Za sindikat bi bilo zelo dobro, če bi to članarino skoncentrirali pri Delavski hranilnici in jo plemenitili s hranilniškim instrumentarijem. Potem bi jo sindikat lahko res učinkovito uporabljal.

Delavska enotnost potrebujemo

V ZSSS in v sindikatih dejavnosti teče razprava o prihodnosti časnika Delavska enotnost. Marjan Ferčec, sekretar sindikata Sinles, nam je na vprašanje, kako v tem sindikatu gledajo na potrebnost takšnega časopisa in na njegovo prihodnost, odgovoril: »Izvršni odbor republiškega odbora našega sindikata je obravnaval problematiko našega časnika takoj, ko je prejel prvo informacijo o gospodarskem položaju Delavske enotnosti. Takrat smo podprli zamisel, naj časopis v bodoče izhaja kot glasilo ZSSS, postavili pa smo pogoj, da morajo biti pred odločitvijo znani vsi vidiki izhajanja, tako materialni, kadrovski kot vsebinski. Naš predlog bomo izoblikovali v začetku februarja na podlagi gradiva, ki smo ga prejeli. Osebnostno menim, da bi časnik moral izhajati tedensko, seveda če bi se med članstvom prijel. Članstvo potrebuje polemične članke, ki jih v svojih informacijah, ki jih izdajamo, ne moremo objavljati, ker gre v njih zgolj za ozka strokovna vprašanja. Najbolj od vsega v sedanjih Delavski enotnosti pogrešam polemiko. Na primer: ko so delodajalci odpovedali kolektivne pogodbe, so govorili o ohranjanju konkurenčne sposobnosti gospodarstva. V sindikatih pa nismo zmogli prepričati javnost, da je konkurenčnost bolj načel sistem plačevanja menedžerjev kot plače delavcev. Lahko bi prek časnika bolj opozarjali, da se nekateri dogovori iz socialnega sporazuma ne uresničujejo. Na primer, ne prikazuje se ločeno masa menedžerskih plač od plač delavcev. Zudi me tudi, da so vrčila materialnih stroškov v negospodarstvu (najbolj očiten primer so dnevnice) višja, kot dovoljuje odredba vlade, in se mora od njih plačevati davke. Vprašujem se, na čigav račun? Verjetno vseh nas, saj se to prikaže kot potreba po proračunskih sredstvih! Skratka, Delavska enotnost sindikati potrebujemo kot pomembno sredstvo sindikalnega boja.«

B. R.

ti za plačevanje raznih oblik neugodnih in prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj delavcev (delodajalci ukinjajo zavarovanja) in za druge namene. S članarino pa se bomo ukvarjali tudi letos. Podjetja namreč članarine ne uporabljajo vedno najbolj učinkovito. Trideset odstotkov članarine leži na več kakor 150 žiro računih. Sindikate v podjetjih (moram dodati, da vsak uporabnik članarine o trošenju svojega deleža odloča samostojno) bomo skušali prepričati, da bi bilo koristno članarino skoncentrirati na račun pri Delavski hranilnici. Ne le, da bi bilo tako poslovanje cenejše, vsak žiro račun je namreč treba banki plačati, pač pa bil denar tudi oplenjen z naložbo na odpoklic ali celo na daljši rok. Zdjaj samo tri naša podjetja vso članarino nakazujejo na račun pri DH, kjer potem opravijo delitev po posameznih nameh. Združeno članarino bi lahko tudi učinkoviteje uporabili za organiziranje socialne pomoči članom sindikata, za razne oblike njihovega izobraževanja in usposabljanja. Zaradi tega se nam zdijo težnje neka-

račinu pri Delavski hranilnici. Ne le, da bi bilo tako poslovanje cenejše, vsak žiro račun je namreč treba banki plačati, pač pa bil denar tudi oplenjen z naložbo na odpoklic ali celo na daljši rok. Zdjaj samo tri naša podjetja vso članarino nakazujejo na račun pri DH, kjer potem opravijo delitev po posameznih nameh. Združeno članarino bi lahko tudi učinkoviteje uporabili za organiziranje socialne pomoči članom sindikata, za razne oblike njihovega izobraževanja in usposabljanja. Zaradi tega se nam zdijo težnje neka-

terih sindikatov dejavnosti, da bi za svoje članstvo uvedli posebne žiro račune po območjih, neustrezne. Sinles bo imel v letošnjem letu kar veliko dela. Ferčec nas je opozoril na nekatere najpomembnejše naloge.

»Menim, da bodo sindikati imeli veliko dela s sklenitvijo nove krovnne pogodbe o prostovoljnem zdravstvenem zavarovanju za svoje člane. Mi smo za letos sklenili takšno pogodbo z zavarovalno družbo Adriatic, saj se je krovna pogodba ZSSS iztekla. Dosegli smo za članstvo ugodnejše pogoje in nižjo ceno... Največ energije pa bomo najbrž potrošili za sklenitev nove kolektivne pogodbe. Ob obstoječem sistemu izobraževanja in usposabljanja članov svetov delavcev in nadzornih svetov, ki ga vodi ZSSS, bomo v našem sindikatu dodatno in ločeno organizirali seminarje po območnih odborih in tudi v podjetjih.«

Prihodnje leto bo kongres sindikatov. V Sinlesu bi radi že letos razjasnili vse "politične" usmeritve glede bodoče organiziranosti in delovanja sindikatov. Sile bodo usmerili v krepitev delovanja zveze sindikatov, največjo pozornost pa bodo posvetili čim večji učinkovitosti zveze.

»Že nekaj časa opozarjamo, da ni dobro podvajati organov na ravni zveze.« je pogovor sklenil Marjan Ferčec. »Razmišljamo pa tudi o čim boljši organiziranosti našega sindikata. Zato se zavzemamo za to, da bi bili naši aktivisti na terenu zaposleni pri Sinlesu in ne več na območju. To pomeni, da bi se ti ljudje ubadali samo s problematiko zaposlenih v naši dejavnosti in ne kot na območjih zdaj, ko se sekretarji območnih sindikatov ubadajo z vprašanji vseh sindikatov.«

Boris Rugelj

Sindikalni molk

Proletarski internacionalizem je sicer že davno iz mode in v tranzicijskih državah bi vsakogar malone križali (ponekod brez malone), če bi si drznili uporabiti ta termin. Pa vendar človek s kolikor toliko razvitim socialnim čutom ne more ostati neprizadet, ko gleda prizore iz Južne Koreje, ko policija brutalno obravnava s stavkajočimi delavci. In ta stavka ni kar tako. Južnokorejski delodajalci in vlada so samo uzakonili in do absurda prignali predloge GZS in Združenja delodajalcev Slovenije. Seveda na tak način in s takimi sredstvi pri nas na srečo idej Jožica ČukaČuka in njemu podobnih še vedno ni možno vsiljevati delavcem, je pa kar nekaj privatnih »gazd« in

novodobnih ekonomski čudotvorcev, ki ravnajo še slabše, kot je po novem dovoljeno južnokorejskim delodajalcem.

Absurdno pri vsem je, da delodajalci, ki vseskozi samo tarnajo zaradi precejšenega tolarja, kar sicer drži ne zahtevajo zaščite domače proizvodnje zaradi dumpinga. V nasprotju s tem smo lahko slišali, da Alpina seli svojo proizvodnjo v BiH in celo v Indijo, kjer je cena delovne ure petdeset centov in manj. To pomeni, da delavec v Indiji stane manj, kot je treba pri nas neto izplačati samo za regres za prehrano. To morda v Indiji morda za koga celo pomeni rešitev temeljnih eksistenčnih težav (rešitev pred smrtjo od lakote), vendar, ljubi menedžerji, nikar ne hodite pred slovenske delavce s takšnimi argumenti, dokler niste sami poskusili preživeti s tako plačo vsaj en mesec. Kdor se mora za obstanek na tržišču boriti s takimi metodami in s takimi plačami, je bolje, da bi šel že včeraj, in ne šele jutri, v stečaj. Nobeno izsiljevanje delavcev in vlade takšni proizvodnji ne more pomagati, še posebej, ker delavci niso slepi in gluhi, da ne bi videli, kam pes taco moli.

Ne samo blaginjo slovenskih delavcev, tudi za ugled slovenske države bi bilo bolje, da se v takšne podvige ne bi spuščali, sicer si z določilom Slovenije ustave, kjer piše, da je Slovenije socialna država, takoj obrišemo kraj, kjer hrbet izgubi svoje pošteno ime.

Tako kot ne smemo dopustiti, da bi Slovenija postala lohnland za Nemce in Avstrije, tako ne sme to za nas postati niti BiH ali Indija ali kdor koli drug. Najlažje je pač deliti dividende in reševati neperspektivno proizvodnjo z izsiljevanjem delavcev, ker selitev proizvodnje ne pomeni nič drugega, ne pa z investitivnostjo in znanjem, ki po zatrevanju delodajalcev kar puhtita iz njih. In o prednostih tranzicije naj govorijo tisti, ki nosijo njeno breme, in ne tisti, ki so si na njen račun čudežno opomogli. Nakladanje nemškimi delavcem o njihovi lenobnosti pridnosti in skromnosti slovenskih, pa spet slovenskim delavcem o njih in Korejcih, letem o njih in Filipinci je jara kača prvotne akumulacije!

Dovolj je bilo že vsega!

Tugomer Kušlan, Laze 72, Logatec

V PODJETJIH BIVŠEGA TAMA POSLUJE 14 NOVIH PODJETIJ S 1432 DELAVCI

Pol leta po uvedbi stečajnega postopka za mariborski Tam in odvisne družbe posluje na lokaciji bivšega Tama 12 skladovih in dve zasebni podjetji. Čeprav nova podjetja še iščejo svoje mesto na tržišču, vendarle v glavnem spoštujejo pravice delavcev. K temu je veliko prispeval tudi sindikat kovinske in elektroindustrije, ki se je dosledno boril za pravice delavcev. Zato je danes 77 odstotkov zaposlenih v novih družbah članov Skei.

Odkar je na pristojnem sodišču v Mariboru stekel stečajni postopek za delniško družbo Tam iz Maribora in za 15 od nje odvisnih družb, je minilo že pol leta. Tik pred uvedbo stečajnega postopka je sklad za razvoj v sodelovanju z vlado (ministrstvom za gospodarske dejavnosti in ministrstvom za delo) ter sindikatom kovinske in elektroindustrije v želji, da bi ohranil zdrave programe Tama in zagotovil socialno varnost čim večjemu številu delavcev, na lokaciji Tama ustanovil več novih podjetij. Da bi kaj več izvedeli o razmerah v katerih delajo delavci v novih podjetjih, smo se pogovarjali s predsednikom konference sindikalnih podružnic "Skei - sindikat družbe Tam" Dragom Gajzerjem.

Dvanajst skladovih in dve zasebni podjetji

"Na lokaciji bivšega Tama posluje sedaj 12 skladovih podjetij in dve zasebni," pojasnjuje Drago Gajzer. V podjetju MPP Vozila je zaposlenih okoli 107 delavcev, ki proizvajajo zlasti kamione in avtobuse. V podjetju še ni stekla velikoserijska proizvodnja, temveč vozila proizvajajo zlasti po naročilu.

Podjetje MPP Tehnološka oprema, ki daje delo in kruh preko 205 delavcem, zlasti iz bivše Orodjarne, se ukvarja s proizvodnjo orodij in strojogradnjo. Kvalifikacijska struktura zaposlenih v tem podjetju je relativno visoka, saj imajo poleg kvalificiranih delavcev tudi veliko tehnikov, inženirjev in drugih strokovnjakov. Podjetje večji del proizvodnje izvozi, dela pa tudi za potrebe drugih podjetij na lokaciji Tama.

V podjetju MPP Karoserije nekaj manj kot 180 delavcev proizvajajo zlasti karoserijske dele, tako za podjetja na lokaciji bivšega Tama kakor tudi za tuje partnerje.

V podjetju MPP RTI, v katerem je zaposlenih 42 ljudi, se ukvarjajo z različnimi raziskavami na področju avtomobilske industrije in s homologacijami gospodarskih in tudi drugih vozil. Glede na naravo dela je izobrazbena struktura zaposlenih visoka.

Podjetje MPP Livarna daje delo in kruh 147 delavcem. Veliko proizvajajo, zlasti proizvode iz sive in aluminjske litine za italijanske in nemške partnerje, pa tudi za domači trg.

V podjetju MPP Inženiring delajo 104 delavci. Dejavnost podjetja so storitve mehanske obdelave in strojogradnja.

V podjetju MPP Gonila je zaposlenih 264 delavcev, ki delajo komponente za avtomobilsko industrijo. Svoje proizvode prodajajo zlasti na bližnji vzhod, delno pa tudi na domačem trgu.

Podjetje MPP Razvoj, ki zaposluje 31 delavcev, predvsem z višjo in visoko izobrazbo, dela na razvojnem področju tako za potrebe podjetij na lokaciji bivšega Tama kakor za tuje partnerje.

Podjetje MPP TAM STAN, v katerem je zaposlenih 15 ljudi, upravlja zlasti stanovanja, ki so bila nekoč Tamova, nato pa so jih nosilci stanovanja pravice odkupili po stanovanjskem zakonu.

Podjetje MPP Tehnične službe ima 48 zaposlenih, ki skrbijo za oskrbo z energijo in opravljajo vzdrževalna dela.

Podjetje MPP Poslovne storitve ima 49 zaposlenih. Opravlja v glavnem računovodsko-financijske storitve za skladova podjetja in druge partnerje, poleg tega pa tudi storitve na področju informatike.

Invalidsko podjetje MPP STP pa zaposluje 127 delavcev, ki v podjetjih na lokaciji bivšega Tama skrbijo za varnost premoženja, za delovanje telefonije, za ekspedit pošte, organizirano pa imajo tudi gasilsko službo.

Na lokaciji bivšega Tama poslujeta tudi dve zasebni podjetji. V podjetju BIS MARK, dela 105 ljudi, večinski lastnik pa je tujec. Podjetje proizvaja motorje in komponente zanje in jih v glavnem izvažajo na bližnji vzhod. O sodelovanju pa se pogovarja tudi z nemškimi partnerji. V drugem zasebnem podjetju TRONIC pa dela sedem ljudi, ki opravljajo izjemno zahtevne meritve in raziskave. Obe podjetji sta bili privatizirani, ker republiški razvojni sklad za te programe ni bil posebej zainteresiran.

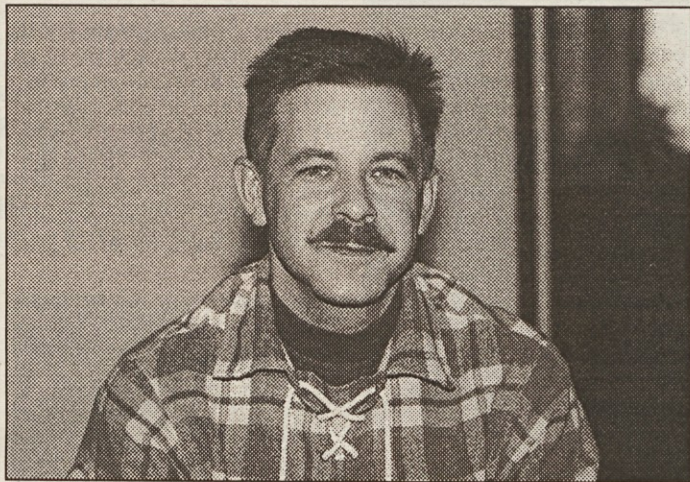
Tri četrtine delavcev je zaposlenih za nedoločen čas

"V vseh podjetjih na lokaciji bivšega Tama je zaposlenih 1432 delavcev (med njimi za nedoločen čas več kot tri četrtine ali natanko 1082 delavcev), ki v glavnem dobivajo plače redno," pravi Drago Gajzer. "Okrog četrtina jih prejema plače po kolektivni pogodbi, tri četrtine pa od 2 do 5 odstotkov nižje plače. Prizadevamo si, da bi se plače postopoma dvigovale tako, da bi se v najkrajšem možnem času dvignile na raven, ki jo določa kolektivna pogodba. Večina podjetij izplačuje plače v dneh, ki so določeni s kolektivno pogodbo. Kadar prihaja do zamikov, ti ne presegajo pet do šest dni. Razlog so likvidnostne težave. Vodstva podjetij se v primeru zakasnitve izplačila plač o tem prej dogovorijo s sindikati."

Da je tako, je veliko prispeval tudi Skei. Ta je ob ustanovitvi novih podjetij terjal, naj za zaposlene v njih veljajo kolektivne pogodbe iz poslovnega sistema Tam, vse dokler ne bodo sprejete nove podjetniške kolektivne pogodbe in da naj v novih podjetjih ostane v veljavi sistematizacija iz poslovnega sistema Tam, dokler vsako podjetje zase ne bo sprejelo nove. Na ta način je Skei zaščitil interese delavcev in ni dopustil, da bi se njihove pridobljene pravice zmanjšale. Še posebej pomembno pa je, da so na zahtevo Skei delavcem ob zaposlitvi v novih podjetjih priznali pravice iz delovne dobe, ko so delali v poslovnem sistemu Tam.

Nova podjetja še iščejo svoje mesto na trgu

Ali to pomeni, da so se nova podjetja s svojimi proizvodnimi programi uspela uveljaviti na tržišču? "Čeprav nova podjetja v glavnem uresničujejo pravi-

Drago Gajzer: "V Sindikat kovinske in elektroindustrije v podjetjih na lokaciji bivšega Tama je vključenih 77 odstotkov delavcev."

ce delavcev, žal to še ne pomeni, da so vsa na trgu tudi že našla svoj prostor pod soncem. Podjetja še iščejo svoj tržni položaj, saj vlada na tem področju v Evropi izjemna konkurenca. Poleg tega republiški razvojni sklad kot lastnik svojim podjetjem ne nudi ali ne more vedno nuditi dovolj podpore pri zagotavljanju obratnih sredstev in različnih kreditov, brez katerih podjetja v tej panogi ne morejo uspešno poslovati. Res pa je, da se nova podjetja na trgu srečujejo tudi z nezaupanjem, ki je dediščina preteklosti. Zaupanja si na tržišču ni mogoče povrniti čez noč. Kljub vsemu pa se stvari postopoma premikajo na bolje," pravi Drago Gajzer.

Poleg zaposlenih v novih podjetjih na lokaciji bivšega Tama je okoli 80 bivših tamovcev zaposlenih še v delniški družbi Tam v stečaju in v 15 odvisnih družbah v stečaju oziroma pri 16 stečajnih upraviteljih. "Tudi ti delavci prejemajo plače po podjetniški kolektivni pogodbi, ki je veljala v poslovnem sistemu Tam."

Najbolj kritično bo za nova podjetja takrat, ko se bo začel stečaj delniške družbe Tam in odvisnih družb bližati koncu. Takrat bodo morali namreč stečajni upravitelji prodati premoženje bivšega Tama. Če nova podjetja, ki bodo do takrat že privatizirana in dokapitalizirana, ne bodo zbrala dovolj sredstev za odkup prostorov in strojev, ki

jih imajo sedaj v najemu od delniške družbe Tam in odvisnih družb v stečaju, se bodo znašla v izjemno resnih težavah. "Realno je mogoče pričakovati, da se stečaj Tama ne bo hitro končal. Do takrat se bodo verjetno manjše skladove družbe že uspele privatizirati (morda tudi z delavskomenedžerskim odkupom), velike pa si bodo poskušale poiskati strateške partnerje, ki bi jih dokapitalizirali in jim s tem omogočili nakup osnovnih sredstev."

Stečaj in terjatve delavcev

Sindikat kovinske in elektroindustrije v novih podjetjih na lokaciji Tama ne skrbi samo za zaposlene, temveč tudi za bivše delavce Tama. "V stečajnem postopku smo vložili terjatve za 3833 delavcev in naših članov ter še za 220 članov, ki so imeli terjatve še iz drugih naslovov. Na sodišču so bili naroki za preverbo terjatev v vseh podjetjih v stečaju razen v dveh. Stečajni upravitelji so delavske terjatve priznali, a vendar ne v bruto, ampak v neto znesku (priznali so delež, ki ga morajo dobiti delavci, ne pa tudi davkov in prispevkov, ki naj bi jih dobila država). Tako bodo delavci dobili prednostno poplačano razliko neizplačane plače do izhodiščne plače po kolektivni pogodbi, kakor to veleva 160. člen Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji. Kako bo stečaj tekkel naprej in

DELAVCI TOVARNE REZALNEGA ORODJA S PREVALJ SO NEVERJETNO POTRPEŽLJIVI

Delavci Tovarne rezalnega orodja (Tro) s Prevalj imajo kar veliko razlogov za proteste. Podjetja jim je dolžno plačo za november in devet desetih lanskega regresa, nam je povedal predsednik Skei v podjetju Zvonko Topler. Velik del zaposlenih nima več denarja za preživljanje, zato so dobili pomoč pri Rdečem križu in občinskem centru za socialno delo. Težave imajo tudi s poslovodstvom, saj so prejšnjega direktorja zaradi velike izgube razrešili, novi, ki je prišel iz Maribora, pa še ni sestavil celotne vodstvene ekipe.

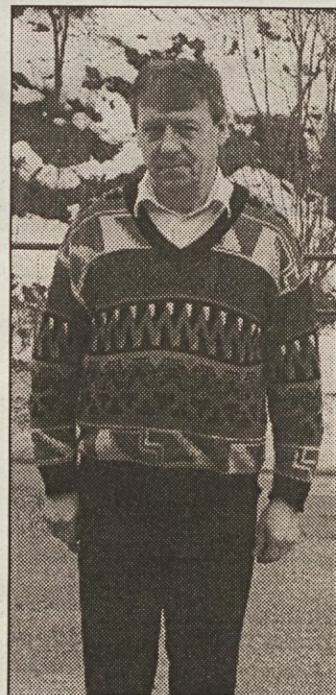
Za nakup večinskega, 51-odstotnega deleža Tovarne rezalnega orodja, ki je bila po otvoritveni bilanci vredna nekaj manj kot 500 milijonov tolarjev, so zaposleni in bivši zaposleni uporabili le certifikate. Med pripravljanim programom je bilo nekaj manjših zapletov, vendar se je kasneje vse uredilo, odkupili so celo delež enega od svojih kooperantov. Vse lansko leto so poslovali z rdečimi številkami. Ko je izguba oktobra dosegla 50 milijonov tolarjev, so direktorja Jožeta Goloba razrešili. Zamenjal ga je Marko Košir, ki je iz Maribora pripeljal tudi najožje sodelavce. Eden od njegovih svetovalcev vsak delovni dan računa po 400 mark. Tisti, ki opravljajo finančne posle, pa je za trimesečno delo izstavil račun za 800.000 tolarjev. Čeprav Košir še ni podpisal individualne pogodbe, si izplačuje pet povprečnih plač zaposlenih v tem podjetju. Bivši direktor je še v Troju, vendar Topler ne ve, kam naj bi bil razporejen.

Kriza je tudi v petčlanskem nadzornem svetu, saj je njegov predsednik Drago Mežnar odstopil. Mežnarja, ki je svet vodil iz Ljubljane, so kandidirali zaposleni. Za njegovega

naslednika je direktor predlagal člana občinskega sveta Marjana Berložnika, kar naj bi bilo v interesu lokalnih oblasti. Nekateri menijo, da je ta rešitev povezana tudi z iniciativo za ustanovitev nove občine Prevalje. O zamenjavi nadzornih svetov še ni odločil.

Zakaj je Tro posloval z rdečimi številkami? Topler meni, da zlasti zaradi premalo donosnega dela. Večino njihovih izdelkov, rezalnega orodja za obdelavo lesa in plastike, namreč delajo za različne trgovske hiše, zlasti za Ecco iz Nemčije in Tehnoimpeks iz Ljubljane. Tro je med največjimi tovrstnimi tovarnami v Evropi. Del opreme je sodoben, saj je bila kupljena v zadnjih dveh letih.

Ker tudi pod novim vodstvom podjetje ne posluje donosno, je Marko Košir skupščini delničarjev predlagal štiri možne rešitve. V narekovanju so zato, ker so za zaposlene vse zelo neugodne. Košir je med drugim namreč omenil programirani in navadni stečaj. Delničarji so se še najbolj ogreli za delitev podjetja na holding in tri nova hčerinska podjetja. V ta projekt pa naj bi z dokapitalizacijo vlagali tudi glavni partnerji. Vse to je bila le ustna informacija

Zvonko Topler, predsednik Skei v Troju, meni, da je potrpežljivost delavcev posledica strahu pred izgubo delovnega mesta.

delničarjem, ki jo je Košir kasneje dal tudi v pisni obliki. Po tej varianti, ki naj bi bila do konca februarja pripravljena za odločanje, bo iz podjetja, kjer je sedaj še 310 zaposlenih, moralo oditi 120 presežnih delavcev. Ti naj bi dobili odpravnine in vse drugo, kar je predvideno v zakonu in kolektivni pogodbi. Ker je Tro brez denarja, Topler v takšno možnost ne verjame. Tovarna rezalnega orodja je po neuradnih podatkih zadolžena za 70 do 80 milijonov tolarjev.

Plače so začele zamujati sredi lanskega leta, najprej deset dni,

kakšna bo stečajna masa, pa je danes nemogoče napovedati," pojasnjuje Drago Gajzer.

Skei ni vrgel puške v koruzo

Stečaj delniške družbe Tam in odvisnih družb je prizadel tudi zaupnike in funkcionarje sindikata kovinske in elektroindustrije v Tama, saj so morali na zavod za zaposlovanje tudi štirje delavci, ki so delali za Skei. Kljub temu tako omenjeni štirje delavci kot številni sindikalni zaupniki niso vrgli puške v koruzo, temveč so delo nadaljevali. Tako so že septembra uspeli organizirati podružnice Skei v dvanajstih novih podjetjih, nato pa so se te povezale v konferenco, ki se imenuje "Skei - sindikat družbe Tam". "Uporabi tega imena stečajni upravitelj ni nasprotoval. Nasploh moram reči, da je sodelovanje med Skei in stečajnim upraviteljem korektno. Za ohranitev starega imena smo se odločili, ker smo tako bolj prepoznavni, po drugi strani pa smo prihranili tudi precej časa in denarja, ki bi ga sicer potrošili za nepotrebne administrativne izdatke," pojasnjuje Gajzer. "Pri Skei - sindikatu družbe Tam smo ustanovili in registrirali tudi delovno skupnost, v kateri smo sedaj zaposleni štirje delavci oziroma funkcionarji Skei. Manjši del sredstev za delovanje delovne skupnosti zagotavljamo iz sredstev članarine, večji del pa iz naslova pogodbenega razmerja s podjetji in z drugimi dejavnostmi."

Kako delavci cenijo delo in boj Skei za delavske pravice v minulem izredno težkem obdobju in v novih podjetjih, pa najbolje pove podatek, da jih je 1112 ali 77 odstotkov članov Skei.

Tomaž Kšela

od oktobra pa že več kot za mesec dni. Septembrske plače so bile le zajamčene. Namesto regresa so dobili le bon za 10.000 tolarjev. Zaradi tega je socialni položaj zaposlenih hudo kritičen, pravi Topler. Najhuje je družinam, ki imajo v Troju po dva zaposlena zakonca. Večina delavcev je izčrpala vse rezerve, odvisni so le od pomoči centra za socialno delo in Rdečega križa. Topler se v imenu prejemnikov pomoči zahvaljuje Zmagi Prošt in Ireni Fras, ki delata na centru za socialno delo, hvaležen je tudi Meti Apohal z Rdečega križa.

Skei je lani organiziral le dve enodnevni stavki. Prvič, septembra, zaradi regresa, decembra pa zaradi zamude plače. Ko so na zadnjem zboru zaposlene vprašali, ali so za stavko, se je večina odločila počakati do 31. januarja, ko naj bi dobili zamujeno novembrsko plačo. Če plače ne bo, bodo tega dne ustavili delo, pravi Topler. "Čudim se, zakaj so ljudje tako potrpežljivi, prenašajo tudi šikaniranja, premeščanja, grobosti. Mogoče zato, ker smo večinoma domačini, ki raje potrpiamo, kot da bi tvegali izgubo delovnih mest. Nekateri imamo še kakšen drug vir za preživljanje. Tako meni Topler, ki vse to doživlja tudi sam. Z novim direktorjem se je kot predsednik edinega sindikata v podjetju dosedaj srečal le trikrat. Pobudo za zadnje srečanje je dal župan občine Ravne-Prevalje, ko je izvedel, da plače zelo zamujajo.

Franček Kavčič

DEZINFORMACIJ NA PRETEK, PRAVIH INFORMACIJ – NIČ!

Na razširjenem sestanku izvršnega odbora ZSSS profitnega centra Nanos Postojna, ki so se ga poleg direktorja Milana Bajžlja udeležili tudi »Ljubljanci« Dušan Semolič, Brane Mišič, Sandi Bartol, Bojan Kramar in Katja Galof, naj bi prejšnji petek sprejeli »dokončno stališče« svobodnega sindikata do predvidene reorganizacije Poslovnega sistema Mercator. Vendar je ostalo zgolj pri nameri, saj niti do začetka dolgo napovedane seje od uprave niso dobili nobenega gradiva, potrebne za kakršno koli odločanje.

Kot je že v intervjuju za prejšnjo številko Delavske enotnosti povedal predsednik svobodnega sindikata profitnega centra Nanos Dušan Djordjevič, so s tem sestankom nameravali razčistiti vse mogoče govornice, »kaj bo z nami«, ki ob napovedani reorganizaciji Poslovnega sistema Mercator niso zakročile le po Nanosu, temveč po vsej Postojni. Prvo šušljanje, da naj bi se njihov prehrambni del (pre)selil v Ljubljano, je namreč po dveh mesecih »razglabljanj« med »dobro obveščeni« že preraslo v »dejstvo«, da bodo vsi skupaj prodani – Merkurju. »Zato je že skrajni čas, da nam uprava pove, kaj namerava z Nanosom,« je predsednik Djordjevič ponovil tudi na tem sestanku, hkrati pa pojasnil, da se s tem apelom ne spušča v poslovno politiko – »ta je pač v domeni uprave«, ampak izraža zgolj »skrb za delavce in delovna mesta ter njihovo čast in dostojanstvo«. V podobnem slogu je nadaljeval tudi Sandi Bartol, predsednik Sindikata delavcev trgovine Slovenije. »Naš globalni interes je vsekakor ohraniti vseh 65.000 delovnih mest, kolikor jih je v slovenski trgovini, zato ob vsaki reorganizaciji kakšnega podjetja nismo le dolžni, temveč imamo po zakonu in kolektivni pogodbi tudi pravico zahtevati odgovore na vsa vprašanja, ki so kakor koli povezana z usodo zaposlenih,« je dejal in dodal, da so pri tem na Mercator še toliko bolj pozorni, ker je pač edini od velikih poslovnih sistemov v slovenski trgovini, ki je »preživel« tranzicijski proces.

Direktor Milan Bajželj, ki je v zadnjih dveh letih potapljaljočo se Nanosovo barko popeljal iz stomilijonskega minusa v »pozitivne« vode tekočega poslovanja, omenjenih govoric ni

mogel kategorično zanikati. Je pa prepričan, da so za dokončno rešitev nujne spremembe konceptov, ki naj bi šle po eni strani v smer združevalnih procesov, po drugi pa v večjo specializacijo. Upošteva joč tudi globalni usmeritvi, so razmišljali, kaj bi bilo za Nanos najbolj perspektivno

Brane Mišič, ki je po svojih kanalih prišel do gradiva in ga ocenil »za konfuzno in pre malo strokovno«, je bil še ostrejši. »V kolektivni pogodbi, ki še velja, črno na belem piše, da sindikat mora (!) dati svoje mnenje o reorganizaciji,« je najprej pojasnil, nato pa predlagal, naj se »urgent-

RAZPRAVA PO RAZPRAVI – Brane Mišič, Dušan Semolič, Dušan Djordjevič, Bojan Kramar in Kristjan Sever (z leve proti desni) so si imeli veliko povedati še po končanem sestanku v postojnskem Nanosu.

VEČ INFORMACIJ – Bojan Kramar, Sandi Bartol in Dušan Djordjevič (z leve) v pogovoru z direktorjem profitnega centra Milanom Bajžljem (desno), ki je z dobrim gospodarjenjem v zadnjih dveh letih Nanos rešil pred potopom.

– tako znotraj Mercatorja kot tudi v slovenski trgovini nasploh, in prišli do ugotovitve, da bi bilo namesto grosistične dejavnosti na tem mestu še najbolj smotno odpreti specializirano trgovino s tehničnim blagom. »V teh načrtih so bili upoštevani vsi zaposleni,« je zatrdil in tako posredno zanikal govornice, da bi zaradi reorganizacije prišlo do odpuščenja delavcev. »Kar se pa tiče govoric o Merkurju, je moj odgovor: ne vem! Sodim pa, da bi Mercator v sodelovanju z Merkurjem dosegel veliko...«

Predsednik ZSSS Dušan Semolič se je strinjal, da se nekaterim organizacijskim spremembam ne da upirati, če naj podjetje preživi. »Ker pa ni več mogoče zanikati, da reorganizacije puščajo za seboj tudi posledice, so, da bi se izognili negotovosti med ljudmi, posledično pa tudi takšnim ali drugačnim govoricam, ki vse skupaj samo še zapletejo, nujno potrebne točne informacije. Biti obveščen je minimalna pravica delavca in sindikata,« je opozoril in dodal, da je te informacije pričakoval že na tem sestanku. Pa ne od Bajžlja, temveč »od onih« iz Ljubljane. »Zato bi rekel, naj sindikat drži upravo v nekakšnem 'pressingu', in to vse dotlej, dokler ne bo dobil točnih informacij.«

Čisti računi, dobri partnerji

Sredi januarja je vodstvo Poslovnega sistema Mercator sklicalo tiskovno konferenco, na kateri je javnost seznanilo z gospodarskimi rezultati minulega leta, hkrati pa tudi z načrti v naslednjem triletnem obdobju. Ob tej priložnosti je predsednik uprave Kazimir Živko Pregl med drugim povedal, da se namerava Mercator preusmeriti predvsem v trgovino, zato bodo v naslednjih letih postopoma odproda(ja)li svoja netrgovska podjetja. Računice kažejo, da bi na ta način lahko lanski bruto dobiček v višini 670 milijonov tolarjev že v letošnjem letu povečali na okrogli dve milijardi tolarjev, v naslednjem pa s prvimi dividendami že razveselili okrog 38.000 lastnikov njihovih delnic. V ta namen so v investicijskem načrtu določili 180 milijonov mark, ki jih bodo v naslednjih letih namenili za izboljšanje podobe, opreme in notranje razporeditve trgovin, izboljšanje ponudbe, večjo usposobljenost osebja, izboljšanje storitev in vpeljavo informacijskih sistemov. Za investicije v hipermarkete, disko in supermarkete so z Evropsko banko za obnovo in razvoj EBRD (kot prvo zasebno podjetje v Sloveniji!) že podpisali kreditno pogodbo, »težko« 140 milijonov mark.

Po besedah člana uprave za trgovino Saše Geržine se je v minulem letu z nadaljevanjem združevanja trgovske dejavnosti in racionalizacije. Iz 28 trgovskih podjetij pretežno živilske stroke so organizirali štiri podjetja, racionalizirali grosistično službo, opustili neekonomična skladišča in v maloprodajno mrežo investirali okrog 60 milijonov mark – predvsem za nakupe novih zemljišč in urejanje dokumentacije za gradnjo novih velikih trgovskih centrov. Od 1. januarja z lastno stranjo »nastopajo« tudi na internetu, kjer poleg splošnih informacij objavljajo tudi informacije za delničarje; pravkar poteka anketa o zanimanju za elektronsko nakupovanje...

Kot smo obširno že poročali, so v obvladujoči družbi Poslovnega sistema Mercator 10. t. m. podpisali tudi podjetniško kolektivno pogodbo, prvo v slovenski trgovini, s katero so ohranili socialno partnerstvo. Zdaj bo, kot kaže v Nanosu, že na preizkušnji...

D. K.

no« sestane konferenca sindikatov Mercatorja, zavrne koncept reorganizacije, ker ne zagotavlja večje učinkovitosti, in o tem obvesti nadzorni svet. Takoj, »že jutri«, pa naj bi se začeli organizirati tudi delničarji, ki jih je v Mercatorju »ogromno« prav iz vrst delavcev. »Potem bomo

v tem orkestru končno tudi mi zaigrali, ne pa zgolj 'tancali'...«

»Vaje« naj bi se začele v petek (31. t. m.), ko bo izvršni odbor sindikata obvladujoče družbe Poslovnega sistema Mercator razpravljal o reorganizaciji. Seveda, če bo dobil zahtevani material...

D. K.

DELAVSKA HRANILNICA d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4

SKLEP O OBRETNIH MERAH ZA MESEC JANUAR 1996

Povprečna stopnja rasti drobnoprodajnih cen za preteklih 6 mesecev TOM = 0,5%

Obrestne mere za bančne vloge	občani	pravne osebe
hranilne vloge na vpogled :	2.00%	
vezane hranilne vloge	T+ 6% do T+7.5%	
vezane vloge :		
- do 30 dni	T+ 0%	T+ 0,0%
- od 31 do 90 dni	T+ 6%	T+ 5,0%
- od 91 do 180 dni		T+ 5,5%
- od 181 dni do enega leta		T+ 6,0%
- nad 1 leto	T+ 7,5%	T+ 7,5%

Obrestne mere za posojila	občani	pravne osebe
obročna posojila na :		
- 6 mesecev	T+ 9,00%	T+ 9,00%
- 12 mesecev	T+ 9,00%	T+ 9,00%
- 15 mesecev	T+ 10,00%	T+ 10,00%
- 18 mesecev	T+ 10,00%	T+ 10,00%
- 24 mesecev	T+ 10,00%	T+ 10,00%
- 36 mesecev	T+ 10,00%	T+ 10,00%

Posebej ugodna posojila vam nudimo za dopuste v vseh slovenskih zdraviliščih in slovenskem primorju z obrestno mero:

T+00.00%

OBČANI, SINDIKATI, DRUŠTVA, DRUŽBENE IN DOBRODELNE ORGANIZACIJE, MAJHNE PRAVNE OSEBE, VARČUJTE SVOJA SREDSTVA V DELAVSKI HRANILNICI, DA BOSTE USTVARILI POGOJE ZA PRIDOBITEV POSOJILA SEBI, VAŠIM ČLANOM IN ZAPOSLENIM DELAVCEM. ZA VARČEVANJE PRIZNAMO NAJVIŠJO MOŽNO OBRETNOSTNO MERO, ZA POSOJILA ZAHTEVAMO MANJ KOT DRUGI.

Bančne vloge občanov, društev in dobrodelnih organizacij ima Hranilnica zavarovane. Vse potrebne informacije lahko dobite na sedežu hranilnice ali po telefonu na št. 061 316-881, 312098

Pričakujemo vaše sodelovanje

S spoštovanjem

DIREKTOR
Jože Stegne

Socialdemokratska stranka Slovenije
Social Democratic Party of Slovenia

SDS

Postojna, 21.1.1997

vodstvo M-NANOS
glavni direktor

Kopije: P. Geržina
A. Klemenčič

21.1. 1997

IZJAVA ZA JAVNOST!

OO SDS Postojna je bil na svoji zadnji seji, dne 20.1.97, seznanjen s strani predstavnikov sindikata "NEODVISNOST - KNSS M-NANOS POSTOJNA" s trenutnim stanjem in podjetju "M-NANOS POSTOJNA" in prizadevanji predstavnikov sindikata.

Predsedstvo OO SDS Postojna je po razpravi soglasno podprlo prizadevanja članov sindikata in vseh zaposlenih za ohranitev grosistične dejavnosti s povdankom na PREHRANI.

Predsedstvo OO SDS odločno nasprotuje potezam vodstva "P.S. MERKATOR" za ukinitve zgoraj navedene dejavnosti, saj bodo takšne odločitve v najkrajšem času privedle do povečanja brezposelnosti in ogroženosti obstoja zaposlenih in njihovih družin v tem podjetju.

V vednost:

- NEODVISNOST - KNSS M-NANOS POSTOJNA
- predsednik občinskega sveta Postojna
- župan občine Postojna, Josip BAJC
- vodstvo M-NANOS (glavni direktor)
- predstavniki javnih medijev, ki so nastanjeni v Postojni

Predsednik OO SDS Postojna
Vojko BAUMAN

POLITIZACIJA REORGANIZACIJE – Nad »trenutnim stanjem« v Nanosu je zaskrbljena tudi postojnska organizacija Socialdemokratske stranke Slovenije...

SINDIKALNE KRITIKE CELJSKIM ŠEJKOM SO ZALEGLE

Pogovor, ki ga je prejšnji četrtek sklical Skei Zlatarne Celje, je opozoril zlasti na obnašanje bank, ki naj bi sanacijo tega podjetja dosedaj podpirale s figo v žepu. Albert Vodovnik je celjske bankirje imenoval šejke, ki se igrajo s usodo 270 delavcev in blagovno znamko celjske zlatarne. Predstavniki bank – največjih upnik – se sestanka niso udeležili. Le SKB se je opravičila, češ da ni več v nadzornem svetu in da položaja zato ne pozna podrobno. Predsednica nadzornega sveta Branka Kostič je sindikalistom obljubila le, da bo ta organ naslednji dan obravnaval predlog sanacije. Če ne bo dobila podpore, se bodo lahko odločili le o stečaju. V petek je nadzorni svet sporočil, da so se odločili za sanacijo. Kot nam je sporočil predsednik Skei in stavkovnega odbora Friderik Kralj, so zaposleni po izplačilu plač ta torko stavko prekinili.

Iz razprave na četrtkovem pogovoru povzemamo le glavne misli o položaju podjetja in v njem zaposlenih. Friderik Kralj: »Enoinpolletna sanacija ni dala nobenih sadov. Ker zaposleni nimajo dela, podjetju stavka ne povzroča nobene škode.

Ker plače zamujajo ali jih sploh ni, je socialni položaj zaposlenih katastrofalen. Delavci ne morejo plačevati položnic in drugih obveznosti, so na robu obupa. Državnim podjetjem, ki jih za neopornane položnice delavci pa morajo na rezultate svojih tožb čakati več let. Čeprav nimajo dobivali plač, smo delali in ohranjali delavsko dostojanstvo. Pred dvema letoma smo eno plačo dobili v dveh delih, zaradi tega je podjetje obračunalo manjšo dohodnino. Prišel pa je poračun, mnogi ne vemo, kje vzeti nekaj deset tisočakov za doplačilo.

Čeprav nam gre za nohte, delavci stečaja ne bomo zahtevali, četudi to nekateri od nas pričakujejo. Vemo namreč, da bi ob stečaju država in upniki

dobili vse, le delavci bi ostali brez vsega. Stečaj bi razpršil tudi terjatve do naslednj bive zvezne države.

Delavci smo ostali, šefi pa so odšli, prej pa poskrbeli zase. Zapisnik SDK je obležal v nekem predalu, podobno usodo so dočkale policijske ugotovitve,« je Kralj zaključil.

Takšno politiko Skei Zlatarne Celje je odločno podprl Albert Vodovnik, predsednik Skei, in nadaljeval: »Finančni lobi želi ob asistenci politike Zlatarno zlomiti, da bi jo lažje privatiziral. Meni osebno je direktor sklada zagotovil, da bodo pomagali Zlatarni; enako direktor Banke Celje. Tisti, ki so me vprašali, ali naj sanacijo zaupajo direktorju Maroltu, se na zlatarstvo sploh ne spoznajo. Da je sanacija možna, pravi tudi predsednica nadzornega sveta. Tudi minister Metod Dragonja do sanacije nima zadržkov. Kdo torej onemogoča reševanje podjetja, ki lahko preživi skoraj tristo delavcev. Če se nadzorni svet ne bo odločil za sanacijo, bo Skei poskušal še prek držav-

nega zbora in državnega sveta.«

Ker so tem Vodovnikovim ugotovitvam nekateri ugovarjali, je kasneje dodal: »Če bančni in drugi šefi, v Celju jim pravijo šejki, predsedniku vlade obljubijo sanacijo, kasneje pa ravnajo drugače, gre za krizo vladanja. Če bodo tako nadaljevali, bodo delavci morali biti bolj revolucionarni. Tragedija je, da se stave še ne bojijo. Morali bomo delati tako, da se je bodo bančni šefi začeli bati.«

Branka Kostič, predsednica nadzornega sveta Zlatarne in tudi podsekretarka na ministrstvu za gospodarske dejavnosti, je povedala, da sanacijo podpirajo tudi zunanji lastniki, ki naj bi se vanjo tudi vključili. Prav oni naj bi zagotovili zlato za enomesečno proizvodnjo. Za sanacijo je potrebno tudi dezinvestiranje – odprodaja poslovne stavbe – vendar mora del kupnine ostati za zagon proizvodnje. Nepopolnane terjatve bank bo država zavarovala s poroštvom. Druge dolgove bo treba reprogramirati. Banke naj bi naredile to, kar že dve leti obljublja-

Friderik Kralj, predsednik Skei Zlatarne Celje

Sanacija je v zamudi prav po njihovi zaslugi. Ministrstva so izpolnila vse svoje obveznosti.

Tudi z delavci bo potreben sporazum, saj bi tožbe za neizplačane plače in druge prejemke sanacijo ogrozile. Člani nadzornega sveta bodo odločili tudi o dokapitalizaciji, ki pa naj bi bila izvedena šele po sprejeti sanaciji.

Prodaji blagovne znamke se bodo skušali izogniti. Če pa nadzorni svet ne bo za sanacijo, bo možen le stečaj, je zaključila Kostičeva.

Rudi Špes, predsednik sveta delavcev, je najprej povedal, da so se težave Zlatarne začele pred več leti, vendar so jih šefi skrivali. »Zlatarna dolguje delavcem kar 500 milijonov tolarjev. Ker so zaposleni v podjetje vložili tudi svoje certifikate, so oguljufani tudi zanje. Vsi upniki bodo dobili vse, le delavci naj bi ostali brez vsega. Tudi občina nas ni dovolj podprla. Tudi vodstvo Zlatarne je bilo premalo odločno in naivno. Čeprav v sanacijskem programu piše, da mora tretjina kupnine za poslovno stavbo ostati Zlatarni, banke računajo, da bodo dobile vse. Ko so hipoteke na premoženje postale vnovčljive, so se banke začele obnašati drugače. Sanacija zato ni uspela.« Tako je zaključil Špes. Boris Marolt, sedanji direktor Zlatarne, pa je nadaljeval: »Ker s sanacijo zamujamo, je položaj slabši kot pred 18 meseci, ko smo jo začeli. V Zlatarno sem prišel, ker sem Celjan, hotel sem nekaj narediti. Konkurence se zelo zavedamo, vendar mi državi plačujemo prav vse, novi uvozniki zlata in nakita pa se temu zelo izogibajo.

Dva člana nadzornega sveta več ne opravljata svojih funkcij in ju je treba zamenjati. Problem Zlatarne je tudi, da je ne upravlja lastniki, ampak upniki. Zlatarna ima še vedno preveč delavcev.«

Dušan Burnik, podžupan celjske mestne občine: »Zaradi izjemnega položaja bi morali sklicati skupščino lastnikov. Celje ni na slabšem kot Maribor, saj je brezposelnost precej manjša. Število delovnih mest v gospodarstvu se bo tudi letos zmanjšalo za tisoč, bo pa 600 več zaposlenih pri zasebnikih. Banka Celje krepi svojo moč in stavi le na dobra podjetja. Zlatarna potrebuje 250 milijonov tolarjev, zlato za enomesečno proizvodnjo zanje zato ni rešitev.«

Sekretar območne organizacije ZSSS Lado Kaluža se je pridružil kritikom bank. Menil je tudi, da bi spremembe zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji olajšale položaj podjetij, tudi Zlatarne. Socialnega sporazuma s sindikatom podjetja ne bo težko skleniti, saj so le delavci dosedaj držali besedo.

Franč Knafeljc, predsednik območne gospodarske zbornice, je v nasprotju z Burnikom menil, da je brezposelnost na celjskem območju zelo visoka. Lani so imeli kar 60 stečajev. Za Knafeljca so naložbe v proizvodne zmogljivosti edina svetla točka na celjskem območju. Kritiziral je tudi banke, češ da z uničenjem podjetij izgubljajo komitente.

Franček Kavčič

Konferenca medregijskih sindikalnih svetov

ZA DEMOKRATIČNO IN SOCIALNO EVROPO

Evropska konfederacija sindikatov je 21. januarja v Luksemburgu organizirala konferenco medregijskih sindikalnih svetov. Obravnavali so gradiva za medvladno konferenco držav članic Evropske unije, ki naj bi bila predvidoma julija letos. Sprejeli so tudi resolucijo, v kateri so glavne zahteve in predlogi za medvladno konferenco.

Na konferenci je sodelovalo več kot 300 predstavnikov iz 34 medregijskih sindikalnih svetov in sindikalne skupnosti Alpe-Jadran. Delegacija Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, ki so jo sestavljali Branko Mišič, Bogdan Godnič in Pavle Vrhovec, je na konferenci sodelovala v okviru medregijskega sindikalnega sveta Slovenije in Furlanije-Juljske krajine. Ta svet je eden redkih v Evropi, ki je bil ustanovljen med državo članico EU in državo, ki je kandidatka za vstop v EU.

Predstavniki medregijskih sindikalnih svetov so se v razpravi zavzeli za socialno in demokratično Evropo in izrazili podporo razširitvi Evropske unije z državami Srednje in Vzhodne Evrope. Kljub načelni podpori pa so nekateri menili, da bi pred kakršnim koli povečanjem Unije, morali doseči uravnotežiti finance, zaposlo-

vanje in gospodarstvo. Na tej podlagi naj bi pripravili novi sporazum Evropske unije.

V razpravi so ostro nasprotovali sedanji politiki vlad držav članic EU, ki zagovarjajo monetarno stabilnost za vsako ceno. Poudarjali so, da vlade pogosto uporabljajo monetarno unijo kot argument za zmanjševanje socialnih izdatkov, namesto da bi politiko usmerile v ustvarjanje novih delovnih mest in zaustavljanje rasti brezposelnosti. Menili so, da želja po monetarni uniji slabša drugi cilj, to je Unijo kot gospodarsko in socialno zvezo.

Največ pozornosti so razpravljalci namenili zaposlovanju oziroma odpiranju novih delovnih mest. Menili so, da je treba dati Evropski uniji moč, instrumente in sredstva za to, da bo lahko izvajala realno zaposlovalno politiko, koordinirano na ravni Evrope. Te koordinacijske postopke naj bi vključili v novi sporazum Unije, da bi zaposlovanju dali enako težo, kot ga ima monetarna unija. Ta koordinacija bi se morala kazati tudi v tako imenovanih evroregijah, saj prevelike administrativne in institucionalne ovire regionalnim oblastem onemogočajo večjo vlogo pri reševanju zaposlitvenih problemov. V mnogih regijah sicer že obstajajo pobude za odpiranje novih delovnih mest, kot sta EURES-Crossborder in Interreg II. Ti dve pobudi sta zaenkrat le informacijski vir, i zaposlovalne politike še ne uresničujeta. V vse koordinacijske postopke in nove zaposlitvene projekte morajo biti obvezno vključeni vsi socialni partnerji!

Predstavniki medregijskih sindikalnih svetov so veliko raz-

pravljali tudi o Evropski uniji kot socialni uniji. Zahtevali so, naj novi sporazum vključuje osnovne socialne pravice, pravico do kolektivnih pogajanj, sindikalnih akcij in stavk. Sporazum naj bi priznal tudi pravico organiziranja in združevanja prek državnih meja. Medvladna konferenca naj bi sprejela socialni protokol, ki bi socialnim partnerjem dovolil sklepanje medpanožnih in panožnih kolektivnih pogodb na ravni Evrope. Vse to bi olajšalo delo delavcem iz obmejnih področij, pa tudi tistim, ki delajo samo sezonsko. Uveljavljanje pravice do organiziranja in združevanja bi omogočilo vsakemu posamezniku, da se včlani v sindikat, ki je član Evropske konfederacije sindikatov. Dovoljeno bi bilo tudi dvojno članstvo: v državi bivanja in državi, kjer član dela. Podjetniške in panožne kolektivne pogodbe v evroregijah pa bodo morale veljati za vse člane sindikalnih organizacij, ki so članice Evropske konfederacije sindikatov, neodvisno od tega, v katero sindikalno organizacijo je delavec ali delavka včlanjena.

Predstavniki medregijskih sindikalnih svetov so opozorili še na en velik problem delavcev v evroregijah: na eni strani ni koordinacije med davčnimi sistemi držav članic EU, na drugi pa je koordinacija programov socialne varnosti zagotovljena s Pravili EU 1408/71. Z drugimi besedami to pomeni, da je socialna varnost obmejnih delavcev določena z dvostranskimi sporazumi med državami. V tistih državah, kjer so odtegljaji od plač osnovni vir napajanja sistema socialne varnosti, že manjše spremembe sistemov obdavčevanja povzročajo obmejnimi delavcem velike probleme. Zato so države članice EU pozvali k usklajevanju davkov, ki so namenjeni financiranju socialne varnosti.

Pavle Vrhovec

ZA POENOTENJE PRAVIC ZAPOSLENIH, NE GLEDE NA DRŽAVNE MEJE

V začetku tega tedna se bil v okviru koordinacije sindikatov Delovne skupnosti Alpe-Jadran v Trstu dvodnevni seminar. Na njem so sindikalni voditelji sosednjih držav obravnavali vprašanja pravne in socialne varnosti delavcev ter vloge in pomena svetov delavcev v večnacionalnih družbah, ki imajo svoje obrate v državah, ki niso članice Evropske gospodarske unije.

Poleg predstavnikov dveh slovenskih sindikalnih central so sodelovali še sindikalisti iz Hrvaške, Madžarske, Avstrije in Italije.

Iz Zveze svobodnih sindikatov Slovenije so se seminarja udeležili sindikalisti iz podjetja Henkel-Zlatorog Maribor, ki je v stoodstotni lasti avstrijskega podjetja Henkel, predstavniki Interspara in Sindikata delavcev trgovine Slovenije.

Na seminarju so bili številni voditelji sindikatov multinacionalnih in sindikalisti njihovih obratov v državah v tako imenovani tranziciji. Poudarjali so zlasti nujnost izenačitve cene dela in drugih pravic delavcev. Zahtevali so poenotenje sindikalnih in soupravljaljskih pravic v multinacionalnih družbah, ne glede na to, v kateri državi imajo svoje obrate in v njih zaposlene delavce.

Sindikalisti, predvsem iz

držav v tako imenovani tranziciji, so kritično spregovorili o svojih delodajalcih, za katere trdijo, da se do delavcev večkrat obnašajo vzvišeno in arogantno. Najhuje pa je, da težijo k znižanju že tako nizke cene dela in drugih pravic zaposlenih.

Nad takšnim početjem niso navdušeni tudi vodilni sindikalisti teh mednarodnih družb. Zavedajo se, da bi z nizko ceno dela delavcev v državah, ki še niso članice Evropske gospodarske unije, dolgoročno bile ogrožene tudi njihove pravice.

Zanimivo pa je, da so se s stališči sindikatov, ki so bila izražena na tem seminarju, strinjali tudi predstavniki deželne trgovinske zbornice, deželni odborniki in tržaški župan Riccardo Illy.

Predstavniki sindikalnih central posameznih držav so na srečanju predstavili svoje izkušnje pri sklepanju in izvajanju kolektivnih pogodb, socialnih sporazumov in socialnega partnerstva.

Po tem, kar smo slišali, lahko trdimo, da imamo v primerjavi s sosednjimi državami najbolj urejene socialnopartnerstvene odnose. Na boljsem smo tudi zaradi kolektivnih pogodb ter v njih opredeljenih pravic delavcev.

S skupnim sporočilom, ki smo ga udeleženci seminarja sprejeli,

smo se odločno zavzeli za poenotenje pravic delavcev v multinacionalnih državah, ne glede na to, v katerih državah imajo svoje obrate.

Sklepe in stališča udeležencev seminarja bodo dobili tudi udeleženci delovnega srečanja, ki bo prihodnji mesec v Celovcu in se bo na njem zbralo 300 podjetnikov.

Predstavniki Zveze svobodnih sindikatov Slovenije in Sindikata delavcev trgovine Slovenije, smo tudi ob tej priložnosti navezali stike s sindikati sosednjih držav in opravili vrsto koristnih pogovorov.

Sandi Bartol

SKEI POVEČAL ČLANARINO

Že v prejšnji številki našega časopisa smo napovedali, da bodo člani republiškega odbora Skei, ki jih ni bilo na zadnji seji, o povečanju članarine glasovali po pošti. Izvršni odbor Skei je ta ponedeljek ugotovil, da je sklep o povečanju članarine podprlo še osem članov republiškega odbora. Ker se je na seji tako odločilo 31 članov, povečanje podpira 39 od 50 članov republiškega odbora. Ker večjo članarino podpira več kot dve tretjini članov republiškega odbora – kar predpisuje statut – je povečanje veljavno.

Kot nam je povedal sekretar Skei Vladimir Bizovičar, bo republiški odbor že 3. februarja obravnaval nove finančne akte, ki naj bi zagotovili izvajanje sklepa, ki velja od prvega januarja letos.

F. K.

Sindikalna lista

Prvi del

1. Dnevnice	
- cela dnevica (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00
- polovična dnevica (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00
- znižana dnevica (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča dve uri po njem)	1.218,00
2. Kilometrini (od 1. 1. 1997 dalje)	
3. Ločeno življenje	49.158,00
4. Prenosišče - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec	
5. Regres za prehrano	
	12.290,00

Drugi del

V drugem delu objavljamo povprečno plačo za obdobje avgust-oktober 96 kot osnovno za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečna plača v preteklih treh mesecih v gospodarstvu Slovenije znaša 78.782 SIT.

1. Jubilejne nagrade	
- za 10 let	39.141,00
- za 20 let	59.087,00
- za 30 let	78.782,00
2. Nagrada ob upokojitvi	236.346,00
3. Solidarnostne pomoči	78.782,00
Vir: Zavod RS za statistiko	
	Strokovna služba ZSSS

Opomba:

Objavljena višina nagrade ob upokojitvi je rezultat kolektivnega pogajanja. Sprejeta sprememba uredbe Vlade RS o stroških, ki se priznavajo kot odhodek (Ur. l. RS, št. 7/95), pa omogoča to nagrado do višine treh bruto plač v gospodarstvu RS.

Dopolnilni podatki

V skladu z zakonom o izvajanju socialnega sporazuma za leto 1996 (Ur. l. RS, št. 34/96) v sindikalni listi objavljamo podatke, potrebne za izvajanje sporazuma:

1. Minimalna plača za mesec oktober, november in december 1996 55.942 SIT

2. Regres za letni dopust je v uspešnih podjetjih možno izplačati do višine povprečne plače v gospodarstvu za zadnje 3 mesece v bruto znesku; povprečna plača v bruto znesku za obdobje avgust-oktober znaša 122.897 SIT

Strokovna služba ZSSS

Kako deluje Evropska unija (6)

Socialni dialog – vodilno načelo EU k socialni Evropi

Piše: Metka Rokсандić

Socialni dialog, sodelovanje socialnih partnerjev, je našlo zagovornika in spodbujevalca že v Evropski skupnosti za premostitev pred 30 leti. Takrat je Jean Monnet, pobudnik prvih korakov k evropski enotnosti, želel v proces sprememb v skupnosti vključiti socialne partnerje, še posebno sindikate.

Socialni dialog je tako instrument za sodelovanje med državami članicami na področju socialne politike. Da gre za zelo pomembno nalogo, je zaslediti iz določb ustanovitvene pogodbe iz leta 1957, ki ima v pravnem smislu pomen izvirnega prava Skupnosti.

Če iščemo primerjavo v Sloveniji, bi po pomenu lahko določila pogodb primerjali z ustavnimi določbami. Tako je v tej pogodbi Evropski komisiji določena naloga, naj si prizadeva za sodelovanje držav članic na določenih področjih socialne politike in naj pridobi mnenje Gospodarskega in socialnega odbora pred izdelavo svojega mnenja (118 člen). Prav tako mora Komisija razvijati dialog med menedžmentom in delom na evropski ravni (118. b člen). Nadaljnje stopke socialnega dialoga, njegovo formalno vključitev v postopke odločanja v skupnosti in naloge Evropske komisije je določil Sporazum o socialni politiki med državami članicami Evropske skupnosti iz leta 1992.

Ni dvoma, da je socialni dialog med partnerji na področju socialne politike eno vodilnih načel Evropske unije. Vzpostavljeni so mehanizmi na ravni skupnosti, prav tako socialni dialog poteka na nacionalni ravni - ravni držav članic.

Vse države srednje in vzhodne Evrope, podpisnice pridružitvenih sporazumov, bodo morale socialni dialog v svojih državah ne le opoznavati, ampak tudi spodbujati. Ocena o socialnem dialogu v Sloveniji bi bila zelo različna, odvisno od strani, s katere bi prihajala. Vlada bi se pohvalila z delovanjem ekonomsko-socialnega sveta na državni ravni, delodajalci bi pokazali kolektivne pogodbe na vseh ravneh. Ocena sindikatov bi bila povsem nasprotna. Dejansko stanje v Sloveniji ni v ničemer primerljivo z razvitostjo socialnega dialoga v vseh strukturah delovanja skupnosti na področju socialne politike. Takšno stanje pa ni le v Sloveniji. Poljska vlada se v Evropski uniji rada pohvali z razvitostjo socialnega dialoga, pa jih kolegi iz sindikata Solidarnost javno demantirajo. Pravijo, da jih njihova vlada uporablja za fasado socialnega dialoga nasproti Evropski uniji, v resnici pa jih bolj malo vpraša za mnenje.

Tudi slovenska vlada bolj malo razmišlja o potrebnosti socialnega dialoga kot stalnega orodja za doseganje skupnih ciljev na področju socialne politike na vseh ravneh življenja in dela, še posebej pa pri vključevanju Slovenije v Evropsko unijo. Strategija ekonomskih odnosov Slovenije s tujino - od pridruženega do polnopravnega članstva v Evropski uniji, ki je bila objavljena v Poročevalcu Državnega zbora RS novembra lani, v ničemer ne vključuje sindikatov kot predstavnikov dela v te procese. Čeprav je poudarek dan strategiji ekonomskih odnosov, je nemogoče prezreti odsotnost socialnega dialoga. Slovenija se ne vključuje le v mednarodni pretok blaga, storitev in kapitala. V Evropski uniji gre tudi za prost pretok dela in ljudi, za posledice vključevanja našega gospodarstva v te tokove in zaposlenost, za socialno politiko, reformo pokojninskega sistema, ki je pri nas predstavljena v takšni obliki, kot da je to pogoj za članstvo v EU, in še in še. Sindikate čaka še dolga pot in veliko dela, da bo tudi v Sloveniji socialni dialog uveljavljen kot nujen in samoumevna pot za boljše življenje.

sindikalni

BO KAJ ALI NE BO NIČ

Če bo vse po sreči, bo morda že te dni znano, ali bo okrog 90 delavk in delavcev Predilnice Laško, ki je od lanskega marca v stečajnem postopku, dobilo izplačane prijavitelne terjatve do svoje »fabrike« ali ne. Stečajni senat jim jih je sicer že priznal, a kaj, ko je Predilnica ostala brez osnovnih sredstev, nad stavbami pa za nameček teče še denacionalizacijski postopek. Tako podjetje nima česa prodati, da bi prišlo do kupnine, s katero bi poravnalo terjatve delavcev...

Zgodba o laški predilnici je dokaj zapletena, predvsem pa žalostna. Mnoge delavke so v tovarni pustile več desetletij svojega življenja, potem ostale brez dela, nazadnje pa bodo, kot kaže, ostale še brez denarja, ki jim ga podjetje dolguje zaradi premoženja izplačanih plač po kolektivni pogodbi. Brez plač za zadnji mesec in pol dela pred uvedbo stečajnega postopka (marec 1996) so že ostale...

Predilnica Laško je hčerinsko podjetje ljubljanske Dekorativne, ki je zaradi močne (pre)zadolženosti leta 1992 prešla v roke Sklada RS za razvoj. Ta si jo je sicer prizadeval spraviti na noge, vendar brez uspeha, zato se je lani odločil za opustitev proizvodnje in prodajo premoženja. Seveda je to pomenilo konec tudi za Predilnico Laško, ki je imela večino svoje proizvodnje vezane na Dekorativno, izpada pa ni mogla nadomestiti. Žal

V DEKORATIVNI SO JO »ŠE KAR DOBRO« ODNESLI - Ker nikakor niso mogli iz večletne agonije, so se lani odločili za postopno ukinitve proizvodnje in prodajo podjetja, s tem pa po razpoložljivih podatkih iztržili kar za 200.000 mark več, kot bi, če bi Dekorativno prodajal likvidacijski ali stečajni upravitelj. Zato so jo mnogo bolje odnesli tudi zaposleni: iz kupnine Dekorativne so dobili v povprečju za 5.600 nemških mark odpravnine. Na sliki: delavke Dekorativne, ki so med enim svojih zadnjih »sihtov« razmišljale, da iz vsega tega ne bo nič, so zdaj dobile vsaj nekaj...

so jo delavke v Laškem odnesle veliko slabše kot njihove kolegice iz Ljubljane.

Ko se je leta 1994 predilnica preoblikovala v d. o. o., je Dekorativna kot njena ustanoviteljica vložila v Laško za 1,5 milijona tolarjev kapitala. Na prvi seji novopečene družbe so sicer sklenili, da bodo osnov-

na sredstva predali v upravljanje predilnici, vendar pogodbe o tem niso nikoli podpisali. Tako so osnovna sredstva, ki so bila vseskozi pravzaprav last predilnice, v pravnem smislu pripadla Dekorativni. Še dobro, da jih ta še ni začela prodajati...

V soglasju z direktorjem Dekorativne, stečajnim senatom in stečajnim upraviteljem je bila že pred časom proti Dekorativni vložena tožba z namenom, da se osnovna sredstva Predilnice Laško prenesejo v njeno stečajno maso. Glavno obravnavo so opravili pred tremi tedni, dokončna odločitev pa naj bi bila znana prihodnji mesec. Če bo sodišče odločilo v prid de-

lavcem, bo takoj narejena premoženja, nato pa izplačane še javna dražba. V nasprotju primeru pa bo 90 delavk in delavcev ostalo praznih rok. Če bi se lahko le izplačali plače za lanski februar in marec, za kar naj bi dobili denar iz terjavo nekaterih dolgov in s prodajo trgovine Tekstilček v Laškem. »Zgodba bi zagotovo imela lepši konec, če bi bila dje, ki so zadnja leta vodili dilnico, bolj dosledni in prihodnji,« meni stečajni upravitelj Zvone Hudej. O tem so pričani tudi vsi - bivši - zaposleni...

Foto: Sašo Bernardi

Komu koristi razbijanje sindikatov

V Nemčiji se menda združuje sindikata kovinarjev in tekstilcev, klasičnih industrijskih panog. Oba imata več sto tisoč članov. Združujeta se zaradi povečanja moči, kajti slejkoprej je moč sindikata v množičnosti. Pri nas poteka nasprotni proces. Ob splošnem medsebojnem nezaušnjaju, socialnem razslojevanju, zagledanosti vase, nemara pa tudi liderskih ambicijah, nastajajo novi, ozko poklicni sindikati. Eden zadnjih primerov je sindikat pekov. Pobudnik prihaja iz Kranjske pekarnice, zadaj pa je, po pisnem gradivu sodeč, Konfederacija Neodvisnost.

In na kakšne limanice se lovi članstvo? Na obljubo beneficirane delovne dobe. Pekovski poklic je nedvomno težak. Stalno nočno delo in vračanje k ročnim opravilom zaradi konkurence in zahtev trga ljudi izčrpa. Želja po skrajšanju pokojninske dobe je razumljiva, še posebej v luči nekaterih drugih zgledov. Vendar je želja eno, realnost drugo. Če katera od sindikalnih central misli, da obstaja možnost doseči

beneficirano delovno dobo za peke, potem naj bi začela postopek. Zato ni potrebno ustanoviti cehovskega sindikata. Če pa je cilj le po ovinkih pridobiti članstvo, od tega nihče ne bo imel koristi; še najmanj peki, ki naj bi zaenkrat plačevali dvojno članarino - novemu pekovskemu sindikatu in tistemu, katerega člani so bili pred tem. Kako dolgo in čemu?

Dva od članov novega pekovskega sindikata sta mi ondan zatrjevala, da bodo beneficijam zagotovo dosegli; da jim je gospod Tomšič pokazal neki dokument s podpisom ministra Ropa. Da je bila to najbrž le odločba o hrambi statuta ali pravil novega sindikata, sem jim rekla; da tak podpis lahko dobi, kdor koli se spomni ustanoviti sindikat, in da to še nič ne pomeni v njihovih prizadevanjih za skrajševanje pokojninske dobe.

Toda seme obljube je bilo posejano. Sejalec bo moral nositi odgovornost...

Milena Sitar

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

komisije za razlago Splošne kolektivne pogodbe

Vprašanje:

Ali delavcu pripada dodatek za izmensko delo v posebnih pogojih dela tudi za dopoldansko delo?

Mnenje komisije:

Dodatek za izmensko delo v višini 10 odstotkov gre delavcu le za delo v popoldanski in nočni izmeni, kadar se delovni proces izvaja v drugi in tretji izmeni oz. v turnusu popoldan in ponoči.

Vprašanje:

Ali je pravica do regresa za letni dopust vezana na pravico do izrabe letnega dopusta ali na dejansko izrabo letnega dopusta?

Mnenje komisije:

Drugi odstavek 1. točke 44. člena Splošne KP za gospodarstvo določa, da je pravica do regresa za letni dopust vezana na pravico do izrabe letnega dopusta. To pomeni, da je pogoj izplačila regresa za letni dopust pravica do izrabe letnega dopusta (57. člen Zakona o delovnih razmerjih), ne pa dejanska izraba letnega dopusta.

Vprašanje:

Ali ima sindikalni funkcionar pravico do plačane odsotnosti zaradi udeležbe na sejah republiškega organa?

Mnenje komisije:

Po 32. členu SKP imajo sindikalni zaupniki pravico do sodelovanja v organih sindikalnih central (združenj) in organih sindikatov dejavnosti. Njihova odsotnost se ne všteva v obdobje izrabe letnega dopusta. Tudi če ni kolektivne pogodbe podjetja ali pogodbe o ugotavljanju pogojev za sindikalno delo med sindikati in organizacijo oz. delodajalcem, imajo sindikalni funkcionarji pravico do plačane odsotnosti izrabe v dogovoru z delodajalcem. Pri tem je treba upoštevati potrebe in interese sindikatov in zahteve delovnega procesa, prav tako pa tudi priporočilo št. 143 Mednarodne organizacije dela, ki lahko sindikati te svoje pravice zahtevajo v razumnih mejah.

Zapisal: Brane Novak

Prve zimske igre KNG na Kopah

DOMAČINI NAJBOLJŠI

Na progi Kaštvnik, na Kopah pri Slovenj Gradcu, so se člani sindikata KNG prejšnjo soboto potrudili v veleslalomu. Vabilu organizatorjev se je odzvalo 140 udeležencev, večinoma moških. Največ je bilo domačinov iz JC NTU Slovenj Gradec, Steklarne Hrastnik in Heliosa. Dolenjce je Majda Matkovič, sekretarka tamkajšnje območne organizacije ZSSS, pripeljala kar z avtobusom.

Nekdaj lep smučarski center sedaj nima več pravega sijaja. Tudi obiskovalcev, če ne štejemo članov KNG, ni bilo prav veliko. Vreme na nadmorski višini 1400 metrov je bilo, kljub turobni oblačnosti v dolinah, skoraj čas sončno. Snežne razmere so bile za sindikalno tekmovanje kar pravšnje.

Organizatorji so se potrudili, da je tekma potekala v največjem redu in dovolj hitro. Ker padcev skoraj ni bilo, so se vsi udeleženci domov vrnili zdravi. Poškodbe so lahko staknili le pri plesu, kjer so nekateri tudi skušali skakovati.

Večina tekmovalcev je nastopila na krajši progi, z razliko 107 metrov, za katero so najhitrejši porabili nekaj več kot pol minute, le moški v tekmovalnih skupinah B in A so startali nekaj metrov višje.

Vse niti tekmovanja in tovariškega srečanja, bilo je slovenjegraški Nami, sta imela v rokah Vinko Permanšek iz JC NTU in Marjan Barl, sekretar območne organizacije ZSSS za Koroško. Iz vodstva KNG sta prišla predsednik Branko Bambič, ki je tudi tekmoval, sekretar Franjo Krsnik.

Prvi trije tekmovalci iz vsake kategorije so prejeli zlome in kolajne. Vsi, ki so se uvrstili do sedmega mesta, pa praktične nagrade, ki so jih organizatorjem darila večja podjetja kemične industrije.

Na zaključni slovesnosti se je Branko Bambič zahvalil organizatorjem in razglasil, da bodo igre odslej vsako leto. Kandidate za organizacijo drugih zimskih športnih iger pa je povabil, naj se čimprej prijavijo.

Franček Kavčič

Darja Cvelbar (št. 4) iz Krke se je takole spustila po progi.

Damjana Bradac (št. 16), Ivanka Vrhovnik (št. 9), Stanka Zalokar (št. 7) in Alenka Kuhar (št. 15) so pred startom ogledovale tudi druga drugo.

Franč Levec, TKI Hrastnik, je zasedel 9. mesto v skupini najstarejših članov.

Rezultati – ženske, skupina D: 1. Marinka Tretjak (JC NTU, Slovenj Gradec), 2. Natalija Vrhovec (Bell Kozmetika, Ljubljana), 3. Sonja Hajnšek (Krka, Novo mesto); **skupina C:** 1. Marjana Markelj (Sava, Kranj), 2. Stanka Zalokar (Steklarna Hrastnik), 3. Marjeta Grom Pečavar (Krka Novo mesto); **skupina B:** 1. Darja Jelen (JC NTU, Slovenj Gradec), 2. Alenka Zupan (Helios, Domžale), 3. Alenka Kuhar (Steklarna Hrastnik); **skupina A:** 1. Nataša Permanšek (JC NTU, Slovenj Gradec), 2. Natalija Antolter (Krka, Novo mesto), 3. Suzana Hočvar (Krka, Novo mesto); **moški, skupina D:** 1. Vinko Permanšek (JC NTU, Slovenj Gradec), 2. Andrej Valenčič (Sava, Kranj), 3. Peter Turk (Krka, Novo mesto); **skupina C:** 1. Leopold Jere (Steklarna Hrastnik), 2. Tone Kos (Termo, Škofja Loka), 3. Branko Popič, Plastika; **skupina B:** 1. Robert Stenovec (Sava, Kranj), 2. Matjaž Senica (TKI Hrastnik), 3. Franjo Ravnikar (Helios, Domžale); **skupina A:** 1. Peter Melanšek (JC NTU, Slovenj Gradec), 2. Marko Dolenc, (Termo, Škofja Loka), 3. Jože Kašnik (JC NTU, Slovenj Gradec).

V razvrstitvi ekip je zmagala JC NTU Slovenj Gradec, drugo mesto je pridobila Heliosu iz Domžal, tretje pa Krki iz Novega mesta. Nagrad za najstarejšega in najstarejšo tekmovalko niso podelili le zato, ker se zanje ni nihče hotel prijavit. Za »najkrepkejšega« pa se je prijavil tekmovalci iz Heliosa. Omeniti moramo še, da je Vinko Permanšek, ki je zmagal med najstarejšimi tekmovalci, podelil kolajno tudi svoji hčerki Nataši, ki je bila prva med najmlajšimi.

Darja Jelen, domačinka iz JC NTU, je takole sprejela plaketo in kolajno za zmago v svoji skupini in absolutni konkurenci med ženskami.

KAJ DELAJO

V republiških odborih

Sindikata komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Na odziv pristojnega ministrstva še čakamo...

Od naše zadnje informacije s področja panožnih kolektivnih pogodb se do sedaj ni kaj veliko spremenilo. Čeprav smo se z ministrstvom za varstvo okolja dogovorili za izdelavo analize septembrskih plač za komunalne dejavnosti in so podatki zbrani, do nje še nismo prišli. Zato smo sedaj ponovno upravičeno protestirali. Bomo videli, ali bo kaj odziva. Zataknilo se je tudi pri sprejemanju aneksa h kolektivni pogodbi za stanovanjsko dejavnost, vendar upamo, da bo do konca januarja to urejeno.

Na decembrski seji republiškega odbora smo poleg aktivnosti za sindikat varnostnikov in detektivov obravnavali tudi druge organizacijsko-tehnične zadeve in kadrovske dopolnitve v naših organih. Pri tem je mišljen naš nadzorni odbor, ki ga moramo zaradi odhoda dveh dosedanjih članov dopolniti. Dogovorili smo se, naj nova člana predlagajo panožni odbori iz Ljubljane in Celja.

Odločili smo se tudi modernizirati našo administrativno opremo. Kupili smo prenosni telefon in telefonsko tajnico, ki bo beležila sporočila. Sedaj se je namreč dogajalo, da so se zadeve zavlekle tudi zaradi nujnih službenih odsotnosti sekretarja. Sklenjena je tudi nabava računalnika; zdaj zbiramo ponudbe.

Vse to se bo seveda moralo poznati tudi v kvalitetnejšem delu. V prvem letošnjem biltenu, ki smo ga članom pravkar poslali, je že opaziti, kje je bil uporabljen sodobnejši stroj in kje izrabljen. V tem biltenu članstvo vabimo na seminarje s področja soupravljanja. Kot smo obljubili, bomo tistim, ki bi imeli zaradi enodotne članarine težave s stroški, pokrili polovico kotizacije.

Miloš Mikolič, sekretar

Sindikata upokojujencev

Pričakujejo živahnejši utrip

Na januarski seji izvršnega odbora Sindikata upokojujencev Slovenije, ki jo je predsednik Ivan Kramer sklical na pobudo njegovih najbolj dejavnih članov, so že imenovane iniciativne odbore za sestavo območnih odborov sindikatov upokojujencev Dolenjske, Gorenjske, Ljubljane z okolico in Goriške pozvali, naj si prizadevajo v svoje vrste povezati tudi delavce, ki se bližajo upokojujenskem stanu. »Lepo bi bilo, če bi pri tem lahko računali tudi na večjo pomoč panožnih sindikatov in območnih organizacij ZSSS,« je bilo slišati.

Sindikata upokojujencev se bo v tem obdobju največ ukvarjal s socialnimi vprašanji svojega članstva, pri čemer namerava pozorno spremljati zlasti načrtovane spremembe pokojninske in invalidske zakonodaje. Ves čas pa bo v okviru mreže ZSSS članstvu tako kot doslej kajpak nudil tudi brezplačno pravno pomoč.

D. K.

Svobodni Sindikati Slovenije

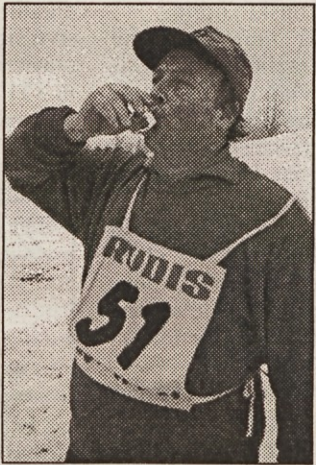
KDO JE KOGA

Ne le kdo bo prvi, temveč kdo bo koga – to je bilo pravzaprav osrednje vprašanje pred začetkom prvenstva Območne organizacije ZSSS Zasavje, ki so ga pod pokroviteljstvom Cementarne Trbovlje prejšnjo soboto na Dobovcu vzorno izpeljali požrtvovalni člani smučarskega kluba Kum.

Dobra petdesetina nastopajočih se tudi tokrat ni izneverila tej tradiciji, zato tekmovanje ni minilo le v znamenju bojev z načeto progo in neusmiljeno uro, ampak so mu celo dopoldne dajali svojevrsten mik predvsem prestižni dvoboji med sodelavkami in sodelavci posameznih podjetij ali družb. Naj se ve...

D. K.

NAJHITREJŠI – »Žejalo me je, pa sem hotel čimprej do cilja,« je svoj nastop »komentiral« Marjan Potrpin, najhitrejši med vsemi.

REZULTATI – ženske, nad 40 let: 1. Dragi Skušek, 2. Marjeta Tomažin (obe Cementarna); **od 30 do 40 let:** 1. Alenka Sinkar (Trbovlje); **moški – nad 50 let:** 1. Igor Kos (TEVE Varnost Zagorje), 2. Franc Zakšek, 3. Marjan Dolenc (oba SGP Zasavje Trbovlje); **od 40 do 50 let:** 1. Jože Knez (Termoelektrarna Trbovlje), 2. Jože Skušek (Cementarna), 3. Anton Trampuš (IGM Zagorje); **od 30 do 40 let:** 1. Marjan Potrpin (IBT Trbovlje), 2. Franc Sinkar (TIKA Trbovlje), 3. Darjo Kamnikar (Orodjarna Trbovlje); **do 30 let:** 1. Aleš Šintler (Cementarna), 2. Viki Knez (Termoelektrarna Trbovlje), 3. Drago Lunder (IGM Zagorje).

DI NAVIJAČI – Ker nobena velika športna prireditelj ne mine brez tijačev, jih kajpak tudi na Dobovcu ni manjkalo. Ljubo Cvar, Jernej Jan, direktor Cementarne in trboveljski župan Janez Malovrh ter Cirok (z leve proti desni) so bodrili vse po vrsti, za jakost njihovih slov pa je ves čas lepo skrbela Tjaša Logar (levo).

SO ALI NISO!?! – Predsednik sindikata Cementarne Trbovlje Mijo Popovič (levo) je podelil priznanja najboljšim v najmočnejši konkurenci (moški od 30 do 40 let): Marjanu Potrpinu, Francu Sinkarju, Darju Kamnikarju, Radu Kločevsku in Branku Božjaku.

SKUŠKI SPET ODLIKOVANI – Na vseh športnih igrah, kar so jih v »novejši zgodovini« organizirali sindikati, redno sodelujejo tudi Skuški. Družinsko čast je tokrat z zlato kolajno ubranila Dragica (levo), Jože (desno) je bil »odlični« drugi, Franc se je pa žal poškodoval, vendar tudi ni miroval; med slikanjem je pomagal pospravljati progo...

ZARADI VIŠJE ČLANARINE SE ŠTEVILO ČLANOV SINDIKATA KNG V PODRAVJU NI ZMANJŠALO – PREJ NASPROTNO

V kemični, nekovinski in gumarski industriji v Podravju delodajalci v glavnem spoštujejo kolektivno pogodbo. Zanimivo pa je, da jo tuji lastniki spoštujejo bolj kot domači. Sindikat KNG v Podravju si je zadal nalogo, da bo delavcem pomagal ustanovljati svete delavcev.

“V minulem letu v kemični, nekovinski in gumarski industriji v Podravju ni bilo večjih socialnih konfliktov, zato našemu sindikatu ni bilo treba v nobenem podjetju v regiji organizirati stavke ali protestnega shoda za uresničevanje delavskih pravic. Člani sindikata kemične, nekovinske in gumarske industrije v Podravju smo se solidarno pridružili samo opozorilni stavki, ki jo je jeseni organizirala Zveza svobodnih sindikatov Slovenije za zaščito pravic vseh slovenskih delavcev,” pravi sekretar območne organizacije sindikata kemične, nekovinske in gumarske industrije za Podravje Dušan Detiček. “To pa še ne pomeni, da delavci v kemični industriji nimajo problemov. Največja težava je v tem, da je v kemični, nekovinski in gumarski industriji zelo veliko delavcev razvrščenih v prvi in drugi tarifni razred, zato so plače v tej panogi v povprečju skromne.”

Vsaka seja območnega odbora v drugem podjetju

“V Podravju je v sindikat KNG vključenih 3500 članov, ki so organizirani v štirinajstih sindikalnih podružnicah v posameznih družbah. V Tovarni dušika v Rušah deluje poleg tega še konferenca sindikalnih podružnic, v katero so povezane tako podružnice sindikata KNG kot sindikata kovinske in elektroindustrije v tem največjem ruškem podjetju,” pravi Detiček, ki opravlja dolžnost sekretarja območne organizacije sindikata KNG že leto dni. “Doslje smo imeli v tem mandatu že šest sej območnega odbora. Vsaka seja imamo v drugem podjetju, kjer nas vodstvo podjetja in sindikalisti seznanijo tudi s poslovanjem podjetja in sindikalnimi problemi. Tako se med seboj vse bolj spoznavamo, zato tudi veliko prizadevanj za uveljavitev delavskih pravic. Doslje smo imeli sejo območnega odbora že v steklarni Luminus v Slovenski Bistrici, v Pinusu iz Rač, v TVB Swatju, v Henklu Zlatorogu in v Sanformu v Rušah.”

In kaj so člani območnega odbora ugotovili na teh sejah? “Ravno na zadnji seji, na kateri smo se pred novim letom sestali v podjetju Henkel Zlatorog, smo analizirali, kako v posameznih podjetjih spoštujejo kolektivne pogodbe. V Sanformu iz Ruš, ki daje delo in kruh 155 delavcem, prejemajo zaposleni plače po panožni kolektivni pogodbi. Prav tako so dobili regres za lansko leto in dodatek za Novo leto. V Power flexu, kjer je zaposlenih 30 delavcev, prejemajo plače po kolektivni pogodbi, vendar z enomesečnim zamikom. Regres ni bil v celoti izplačan, delavci pa so dobili dodatek za novo leto. V Pinusu iz Rač, kjer dela 160 delavcev, prejemajo večje plače od določenih v kolektivni pogodbi, regres so dobili, bone za novo leto tudi, delavci pa si prizadevajo še za izplačilo 13. plače. V Garhillu prejema blizu 30 delavcev plače po kolektivni pogodbi, vendar z enomesečnim zaostajanjem. Regres so dobili, za novo leto pa še za 20.000 tolarjev bonov.

Marsikje imajo večje plače, kot jih določa kolektivna pogodba

V Henken Ekolabu, kjer je zaposlenih 85 delavcev, imajo plače po kolektivni pogodbi, regres so dobili, poleg tega pa še 15.000 tolarjev božičnice in darila za otroke. V Swatju, kjer dela 420 delavcev, imajo plače po kolektivni pogodbi, regres so dobili izplačan po delih, za novo leto pa so prejeli bon za 10.000 tolarjev. V podjetju Treibacher Schleifmittel prejema 130 delavcev plače po kolektivni pogodbi, dobili pa so tudi regres. V podjetju Plastdispenser v Ormožu prejema 230 delavcev večje plače, kot jih določa kolektivna pogodba, dobili pa so tudi regres. O izplačilu novoletne nagrade se še pogajajo. Tudi v steklarni Luminus iz Slovenske Bistrice, kjer dela 350 delavcev, plače presegajo določene s kolektivno pogodbo, regres so dobili v dveh delih (en del za lastnjenje), o izplačilu novoletne nagrade pa se vodstvo in sindikat še pogajata. Stodvajst delavcev MG Ruše ima večje plače od določenih v kolektivni pogodbi, regres so dobili, poleg tega pa so dobili še 80 odstotkov 13. plače. V Henklu Zlatorogu, kjer

je zaposlenih okoli 430 delavcev (skupaj z drugimi družbami pa dela v sistemu preko 800 delavcev), imajo plače po podjetniški kolektivni pogodbi, regres so dobili, božičnico tudi, poleg tega je delodajalec pripravil darila za otroke, vsi delavci so dobili pakete, upokojenci pa posebna darila. V Agru iz Ruš prejema 80 delavcev plače po kolektivni pogodbi, dobili pa so tudi regres. Enako velja za 60 delavcev Impregnacije iz Hoč. Ker je bila omenjena seja, na kateri smo analizirali uresničevanje pravic delavcev, pred novoletnimi prazniki, se je morda do danes slika v kakšnem podjetju že malce spremenila, bistveno pa verjetno ne,” pojasnjuje Dušan Detiček.

Veliko tujih vlagateljev

“Za našo kemično industrijo očitno vlada dokaj velik interes pri tujih vlagateljih, saj so v večini kemičnih družb v Podravju večinski lastniki ali vsaj solastniki tuji oziroma tuja podjetja,” pravi Detiček. “Ob tem pa je treba povedati, da tuji spoštujejo naše zakona in kolektivne pogodbe ter uresničujejo pravice delavcev, kar pri domačih lastnikih ni vedno tako.”

V Podravju imajo največ problemov v tej panogi delavci Garhilla iz Ruš in Power Fleksa iz Slovenske Bistrice. Čeprav zvenijo imena zelo tuje, lastniki niso tuji. “V obeh podjetjih imajo delavci probleme zaradi tega, ker izplačilo plač iz me-

Dušan Detiček: V Sindikatu KNG v Podravju deluje 3500 članov v 14 sindikalnih podružnicah

seca v mesec zamuja. Res pa je, da ni problem višina plač.” V Impregnaciji v Hočah pa so pred nedavnim zamenjali vodstvo.

“Zelo pozitivni razvojni trendi se kažejo v Swatju, kjer novo vodstvo uspešno rešuje razvojne probleme in dileme, še zlasti pa v Henklu Zlatorogu, kjer zelo dobro sodelujejo lastniki podjetja, vodstvo in sindikati,” pravi Dušan Detiček.

V sindikatu KNG so bili med prvimi, ki so članarino povečali na en odstotek od bruto plače. Kako so to sprejeli člani? “Dobro!” pravi Dušan Detiček. “Zaradi povečanja članarine člani niso izstopali iz sindikata, kakor so se nekateri bali. Prej bi lahko

rekli nasprotno. V zadnjem času je v naš sindikat več članov vstopilo, kot jih je izstopilo. Morda k temu prispeva tudi to, da smo izboljšali informiranje med člani. Tako naš sindikat izdaja glasilo, ki ga prejema vsak član, poleg tega smo sindikalnim zaupnikom razdelili tudi knjižico, v kateri so zbrani vsi splošni akti sindikata KNG. Veliko pozornost posvečamo tudi usposabljanju in izobraževanju sindikalnih zaupnikov. Razliko v višini članarine pa strogo namensko nakazujemo na solidarnostni in stankovni sklad na državni ravni. Sredstev stankovnega sklada še nismo potrebovali (za zvezo smo potrebovali), zato pa naši člani iz Podravja dajejo pridno vlogo za solidarnostno pomoč iz solidarnostnega sklada, ki jo praviloma tudi dobijo.”

“Veliko članov se na naš sindikat zateka tudi po pravno pomoč. V zadnjem času imajo naši člani

v podjetjih največ problemov z odpravninami in z različnimi nepravilnostmi pri ugotavljanju trajno presežnih delavcev, čeprav so podjetja v naši panogi presežne delavce doslej odpuščala pretežno po mehkih variantah.”

Delavcem bodo pomagali ustanovljati svete delavcev

Kakšne naloge pa so si zadali člani sindikata KNG v Podravju za letošnje leto? “Preko našega republiškega odbora si bomo prizadevali, da bi v pogajanjih za novo kolektivno pogodbo dosegli čim višje izhodiščne plače. Poleg tega nas čaka naporno delo pri ustanavljanju svetov delavcev. Ta trenutek imamo v naši panogi v Podravju svete delavcev samo tretjina podjetij, preostale pa bo še treba ustanoviti. Delodajalci za to ne kažejo kakšnega posebnega interesa, zato bomo morali biti sindikalisti še toliko bolj aktivni.”

Tomaž Kšela

SINDIKAT DRŽAVNIH IN DRUŽBENIH ORGANOV

Veljavnost kolektivne pogodbe za negospodarstvo

V drugem členu Kolektivne pogodbe za negospodarstvo piše, da se veljavnost te pogodbe podaljša, če v vmesnem obdobju ni bila sklenjena nova ali če nobena od pogodbenih strank ni odpovedala. Ker je bilo v republiškem odboru o stvarni veljavnosti te kolektivne pogodbe vseeno veliko vprašanj, je Sindikat državnih in družbenih organov zahteval od vlade, naj se o veljavnosti pogodbe opredeli tudi ona. Vlada se je na to pobudo odzvala in sklep tudi javno objavila, to je, da kolektivne pogodbe ne misli odpovedati. Sindikat ocenjuje, da ta sklep prejšnje vlade zavezuje tudi novo. Kolektivna pogodba torej velja in se uporablja tudi po prvem januarju letos.

Takoj po konstituiranju vlade pa sindikat bo le-tej predlagal pogovor o spremembah višine regresa za letni dopust za letošnje leto.

Izhodiščna plača v prvem trimesečju

Količnik možne rasti plač v prvem trimesečju letos, izračunan na podlagi socialnega sporazuma, znaša 1.016.

Na tej podlagi izračunana bruto plača za prvi tarifni razred znaša 37.689 tolarjev.

Proračunska poraba

Delovno gradivo ministrstva za finance predvideva, da naj bi letošnja javna poraba znašala 45,3 odstotka bruto družbenega proizvoda. Ministrstvo predvideva, da bi se družbeni proizvod povečal za štiri odstotke, javna poraba pa nekoliko manj. Minister za finance Mitja Gaspari je javnost (Delo, 7. decembra) že obvestil, da bo v primeru bistvenih sprememb pri politiki plač v javnem sektorju prišlo do krčenja denarja za razvojnosposobne elemente. Minister je hkrati opozoril, da plače naraščajo hitreje od produktivnosti in ne omogočajo stabilizacije gospodarskega položaja. Omenil je tudi prevetritev zakona o delovnih razmerjih, zakona o zaposlovanju, zakona o socialnih pravicah in zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Republiški odbor sindikata je na decembrski seji sklenil, da bo podpisnikom kolektivne pogodbe za negospodarstvo predlagal, naj se o teh vprašanjih takoj začnejo pogajati.

Navedene misli ministra so za sindikat nesprijemljive, in to so ministrstvu tudi sporočili.

V sindikatu ugotavljajo, da je Republika Slovenija lastnica ali solastnica desetih skladov, 18 javnih podjetij, dveh agencij, enajstih bank, ene zavarovalnice, enajstih drugih delniških družb, enajstih bank, 450 zavodov in desetih družb z omejeno odgovornostjo. Prek sklada za razvoj je v njeni lasti še 25 podjetij. Premoženje vseh teh državnih firm je vredno 500 milijard tolarjev. Za te firme je najboljši odgovoren minister za finance, ki bi moral izvajati 148. člen Ustave. V njem piše, da morajo biti vsi državni prihodki, namenjeni za javno porabo, vključeni v državni proračun.

Sedanje stanje je za Sindikat državnih in družbenih organov nesprejemljivo. Ker ministrstva v vsem tem premoženjem gospodarstvo neodgovorno, se minister za finance ne sme zavzemati za bistveno spremembo plačne politike v negospodarstvu.

Iz obvestil Sindikata državnih in družbenih organov, ki jih za 620 sindikalnih zaupnikov, pripravlja sekretar sindikata, Drago Ščernjavič, povzel F. K.

KAKŠEN BO ZAKON O JAVNIH USLUŽBENCIH

Ministrstvo za notranje zadeve je sindikatu državnih in družbenih organov poslalo informacijo o pripravi zakona o javnih uslužbencih. V njej med drugim piše, da je vlada za pravo tega zakona imenovala ožjo delovno skupino. Ta bo najprej pripravila primerjalni pregled uslužbenskega prava v Evropski uniji, kasneje pa koncept urejanja uslužbenskih razmerij, nazadnje pa še zakon o javnih uslužbencih.

K pripravi zakona bodo povabljeni tudi druga za javne uslužbenke pristojna ministrstva. K sodelovanju bodo povabljeni predstavniki Univerze in za to problematiko specializirani inštitutov. Povabili bodo tudi predstavnike sindikatov, v katerih so organizirani zaposleni posameznih javnih sektorjev. Na koncu informacije pa ministrstvo posebej poudarja, da novi zakon bo reformiral delovna razmerja delavcev v javni upravi, vendar ne bo izničil dosedanjih razmerij in doseženih statusov delavcev.

Iz informacije povzemamo tudi možne odgovore na številna vprašanja, ki jih bo ob sprejetju zakona treba razjasniti. Med javne uslužbenke bi šteli zlasti tiste osebe, ki opravljajo javno službo kot svoj redni poklic v dejavnostih, ki jih mora zagotavljati država ali lokalna skupnost.

Splošne določbe o delovnih razmerjih naj bi, če ta novi zakon ne bo določil drugače, veljale tudi za javne uslužbenke. Na podlagi zakonov, ki delovna

razmerja javnih uslužbencev urejajo sedaj, bi uredili skupne elemente za sklenitev uslužbenskih delovnih razmerij. Priprava zakona bo lažja tudi zato, ker bo hkrati nastajal tudi nov zakon o delovnih razmerjih.

Prejemki zaposlenih so, takšne so izkušnje evropskih držav, lahko urejeni z zakonom ali kolektivno pogodbo. Zaradi obsežnosti plačne problematike prakticirajo poseben zakon o plačah. Čeprav ostajajo pri zakonskem reguliranju plač, pa v nekaterih državah razmišljajo o omilitvi zakonskih norm.

V Evropi imajo za javne uslužbenke različne plačne sisteme. Prevladujejo sistemi kariere, po katerih so uslužbenki na začetku razvrščeni na začetek plačilne lestvice, ki ima plačilne razrede. Napredovanje je nato nekaj časa odvisno zlasti od službenih let. Povečanje plače je odvisno tudi od napredovanja, ki ga lahko pričakuje večina javnih uslužbencev, vendar ni avtomatično.

Za sisteme kariere je značilna visoka varnost zaposlitve in stabilnost javne uprave nasploh.

Drugi sistemi temeljijo na službenem položaju oziroma delovnem mestu posameznega javnega uslužbenca. Njihov plačilni razred je odvisen predvsem od dela, ki ga opravljajo, ali od položaja, tudi od delovnega učinka.

V nekaterih deželah oba sistema kombinirajo.

Za opredelitev statusa javnih uslužbencev ni pomembna le plača, ampak tudi druge

ugodnosti, kot so: nagrade, posebni dodatki in posebna zavarovanja.

Pokojninsko zavarovanje javnih uslužbencev je praviloma odvisno od plačnega sistema. Sistemi kariere so pogosto povezani s posebnimi pokojninskimi zavarovanji. Sistemi, ki temeljijo na službenem položaju, so povezani z zavarovanjem za druge zaposlene.

Omejitev pravice do stavke bo treba urediti skladno z ustavo. Treba bo upoštevati tudi konvencije: št. 87 (o svobodi sindikalnega organiziranja in varstvu sindikalnih pravic), 98 (o pravici do kolektivnih pogajanj) in 151 (o postopku določanja pogojev zaposlitve v javni funkciji).

F. K.

ZA NOVO

BELEGIČNA KLINIKA

Ljubljana

OTROCI JO POTREBUJEMO!

PRISPEVAJTE PO SVOJIM MOČEH!

Žiro račun: 50101-654-41037.

Hvala.

Objave o prispevkih preberite v reviji Otrok in družina.

USPOSABLJAMO SOUPRAVLJALCE

V Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije se zavedamo, da je osnovni pogoj za učinkovito uredničevanje soupravljaljskih pravic delavcev strokovna usposobljenost članov svetov delavcev, delavskih predstavnikov v nadzornih svetih gospodarskih družb ter sindikalnih zaupnikov. V zadnjem obdobju smo na področju sodelovanja delavcev pri upravljanju na različnih izobraževalnih seminarjih usposabljali že preko 1000 novoizvoljenih članov svetov delavcev in delavskih predstavnikov v nadzornih svetih. **Ugotavljamo pa, da je še mnogo svetov delavcev, katerih člani se še niso udeležili nobenih oblik usposabljanja,** čeprav jim zakon za to zagotavlja vse možnosti.

V svetu je že dokazano, da je delavska participacija lahko uspešna le, če jo podpirajo sindikati, in to na način, da jo obravnavajo kot zelo pomemben del svojega delovanja, saj gre za področje pravic in interesov delavcev, ki je neločljivo povezano z drugimi delavskimi pravicami. Pri nas gre pri tem za povsem novo področje delavskih pravic in za zelo občutljivo vprašanje, na kakšen način vzpostaviti odnose med organi delavskega predstavništva in sindikati v posameznih podjetjih ter tudi širše. Razbijanje delavskih interesov in njihove moči na različne, med seboj nepovezane inštitucije nikoli ni delavcem v korist, zato ima vsak resen sindikat v svetu razvite lastne izobraževalne programe, ki zajemajo tudi področje soupravljanja.

S področja soupravljanja bomo v ZSSS v prvi polovici tega leta izvajali predvsem naslednje seminarje:

1. seminar: **Učinkovito soupravljanje**
Teme: - način in strategija delovanja sveta delavcev
- vloga in naloge sveta delavcev na področju statusnih in kadrovskih zadev ter reševanja sporov z delodajalci
- soupravljanje delavcev ter varnost in zdravje pri delu
- vloga sveta delavcev na področju plač ter pri obravnavi gospodarskih rezultatov
- kolektivne pogodbe in soupravljanje
- vodenje sej sveta delavcev, odnosi in komuniciranje

Trajanje: 3 dni
Ciljna skupina: vsi člani sveta delavcev in sindikalni zaupniki
2. seminar: **Delavski predstavniki v nadzornih svetih gospodarskih družb**

- Teme: - temeljni pojmi iz delniške šole
- trg vrednostnih papirjev
- nadzorni svet v razmerju do uprave, skupščine in sveta delavcev
- letno poročilo
- podjetniška in menegerska filozofija
- poslovni načrt
- trg delovne sile, kadrovska strategija in razvoj kadrov
- uspešno vodenje projektov

Trajanje: 4 dni (2 x 2 dni)
Ciljna skupina: delavski predstavniki v nadzornih svetih, predsedniki in posamezni člani svetov delavcev ter predstavniki sindikatov

3. seminar: **Organizacija sistema soupravljanja**

- Teme: - vloga in vpliv posameznih organov soupravljaljske strukture v okvirih participativne organizacije
- svet delavcev kot osrednji organ sistema soupravljanja v procesu socialnih interakcij in komunikacij
- nadzorni svet in integralna vloga delavskih predstavnikov v sistemu razmerij med kapitalom in delom
- sistem razmerij delavskega direktorja pri vzdrževanju in razvijanju sodelovanja med kapitalom in delom
- vplivni dejavniki pri oblikovanju organizacijskega sistema soupravljanja
Trajanje: 1 dan
Ciljna skupina: člani sveta delavcev, delavski predstavniki v nadzornih svetih, sindikalni zaupniki

4. seminar: **Kako sklepamo participacijski dogovor in rešujemo spore med svetom delavcev in delodajalcem**
Teme: - vsebinska priprava osnutka participacijskega dogovora
- kako se pogajamo o participacijskem dogovoru
- reševanje sporov med svetom delavcev in delodajalcem

Trajanje: 2 dni
Ciljna skupina: člani svetov delavcev, sindikalni zaupniki

Pri izvajanju seminarjev uporabljamo različne metode dela: predavanja, razprave, igranje vlog, delavnice..., zato je število udeležencev posameznega seminarja omejeno na 25. **Razpise vseh seminarjev bomo objavljali v časopisu Delavska enotnost, praviloma 3 do 4 tedne pred izvedbo posameznega seminarja.** Za seminarje, ki bodo v februarju, so bili razpisi že objavljeni v Delavski enotnosti z dne 16. in 23. januarja.

TRISTO DELAVCEV JEKLA IZ RUŠ ŠE VEDNO ČAKA NA POPLAČILO TERJATEV

Čeprav so od takrat, ko je bil za podjetje Jeklo iz Ruš uveden stečajni postopek, minila že štiri leta, postopek še vedno ni končan. Po navedbah stečajnega upravitelja je razlog za to preprosto: nekdanji lastniki kovačije oziroma njihovi potomci so vložili zahtevo za denacionalizacijo dela premoženja, ki je bilo v lasti podjetja v stečaju. Zato je bilo treba čakati na stališče vrhovnega sodišča. To je lani sklenilo, da denacionalizacijski zahtevek ni ovira za prodajo stečajnega premoženja.

Šele nato je stečajni senat lahko začel prodajati premoženje bivšega podjetja Jeklo, ki je dajalo delo in kruh blizu 300 delavcem. Vrednost celotnega premoženja je ocenjena na osem milijonov mark in na dražbi pa so ga bolj ali manj brez uspeha prodajali že trikrat. Doslej so se kupci našli samo za nekaj parcel, za nepremičnine bivšega Jekla pa ni pokazal interesa nihče. Zato bo v kratkem četrta dražba in na njej bodo kupcem premoženje bivšega Jekla ponudili po tretjinski ceni.

Od tega, kdaj se bodo našli kupci in koliko bodo pripravili dati za premoženje bivšega Jekla, je odvisno tudi, kdaj in kakšno poplačilo svojih terjatev bodo dobili upniki. Največji upniki so bivši delavci, sledita pa jim Nova Kreditna banka Maribor in mariborska zavarovalnica. Zaradi nesklajenosti zakonov in zaradi premalo učinkovitega delovanja naše pravne države morajo delavci bivšega Jekla iz Ruš že štiri leta čakati na vsaj delček težko prislužnega denarja. Kako dolgo še?
T. K.

V PODRAVJU JE ŽE PREKO 31.000 BREZPOSELNIH

Število brezposelnih delavcev v Mariboru in podravski regiji se je konec minulega leta zopet nekoliko povečalo. Na začetku decembra je bilo v Podravju 31.306 iskalcev zaposlitve ali 286 več kot mesec prej.

Več kot polovica brezposelnih v Podravju je iz Maribora, kjer je bilo mesec dni pred novim letom že 16.166 brezposelnih, leto poprej pa 15.681. V letu dni se je potemtakem število brezposelnih v štajerski prestolnici povečalo za 4,7 odstotka. V zadnjem letu se je število brezposelnih povečalo še v Rušah in Pesnici, zmanjšalo pa se je v Slovenski Bistrici, Ormožu, Lenartu in Ptuj, kjer je bilo v začetku lanskega decembra 5314 iskalcev zaposlitve. Od začetka decembra predlani do začetka

decembra lani se je v celotnem Podravju število registriranih brezposelnih zmanjšalo za 2,5 odstotka, vendar pa so veliko brezposelnih zaradi spremenjenih predpisov črtali iz evidence.

Ob koncu lanskega leta je bila v Podravju brezposelnosti največja v Lenartu (25-

stotna), najmanjša pa v Ormožu (18-odstotna). V celotni regiji je bila brezposelnost 22,5-odstotna, v Sloveniji pa je v povprečju okoli 14-odstotna.

V zadnjem času se v Podravju na zavod za zaposlovanje prijavi največ delavcev zato, ker jim je prenehalo delovno razmerje za določen čas. Lansko poletje pa se je največ delavcev prijavilo na zavodu zaradi tega, ker so morala podjetja, ki so jim dajala delo in kruh, v stečaj.
T. K.

DELAVCI PATHOSA NAPOVEDALI STAVKO

Na podlagi soglasne odločitve delavcev in članov sindikata in v skladu s 3. členom Zakona o stavki je stavkovni odbor v podjetju Pathos v Lenartu, ki ga vodi **Rajko Glogovac**, za sredo, 29. januarja, ob 6. uri napovedal stavko, ki bo zajela obe izmeni. Pri organizaciji in izvedbi stavke bo delavcem pomagal območni odbor sindikata kovinske in elektroindustrije za Podravje. Delavci bodo stavkali vsak dan od 6. do 14. ure do uresničitve stavkovnih zahtev. Delavci terjajo izplačilo plače za november in december ter izplačilo lanskega regresa za letni dopust.
T. K.

TRINAJST MESECEV BREZ PLAČ

Decembra je minilo leto dni, odkar delavci Lesnine MG Miles iščejo odgovor na vprašanje, čigavi so in kdo naj bi zanje poskrbel. Čeprav smo o stiskah delavcev tega podjetja že večkrat pisali, naj spomnimo, da je to podjetje nastalo po preobrazbi in lastninjenju bivšega velikega Gradbenega podjetja Grosuplje (GPG). Novemu podjetju, ki je prevzelo kovinske in lesne obrate, z njimi pa 29 delavcev, je matično podjetje GPG prevzete surovine drago zaračunalo. Samo za najemnine je moralo vsak mesec plačevati po 13.000 mark. Kasneje jim je posojalo tudi denar. Zaradi teh težav je GPG Miles kasneje prodalo Lesnini MG, ki ga je preimenovala v Lesnina MG Miles. Podjetje je kljub novemu lastniku že aprila predlani zašlo v težave, od takrat ima blokiran žiro račun. Ker je bil račun vseskozi blokiran, so delavci zadnje plače dobili oktobra in novembra 1995. Decembra tistega leta so prvič stavkali. Vse lansko leto so bili praktično na čakanju. Na delo je hodil le njihov direktor **Alojz Lampret**, ki nima kaj delati, tudi plače ne dobiva.

Proizvodni prostori so prazni, tudi direktorjeva pisarna je brez pohištva. V podjetju je danes še 15 delavcev, ki so bili do 27. januarja na čakanju, zdaj pa so na letošnjem rednem dopustu. Lampret je delavcem, ki so ga ta teden obiskali, povedal, da bo vložil predlog za začetek stečajnega postopka. Kot nam je povedala **Vilma Horvat**, sekretarka območne organizacije ZSSS v Grosupljem, pa sodišče tega predloga do 27. januarja še ni prejelo.

Na vprašanje, kako je sindikat pomagal Miliesovim delavcem, je Horvatova odgovorila, da so v njihovem imenu zanje tožili za neizplačane plače. Tožbe sodišče še ni obravnavalo. O teodobnih delavcev so obvestili tudi varuha človekovih pravic, ki tudi ni dosegel ničesar.

Problem Miliesovih delavcev je vsekakor velik dokaz brezpravnega stanja v naši državi. Kako se preživlja njegovih 15 delavcev, je težko ugotoviti. Če si ne pomagajo s sivo ekonomijo, živijo le na račun svojcev ali prijateljev.
F. K.

DELAVCI PODJETJA ISKRA RELEJI SO PROTESTIRALI V SLOVENSKI BISTRICI

Delavci podjetja Iskra Releji iz Makol so minuli teden v Slovenski Bistrici pripravili protest. S transparenti so se sprehodili po mestnih ulicah, nato pa so se napotili na pogovor k slovenjebistriškemu županu dr. Ivanu Žagarju in občinskemu tajniku Milanu Ozimiču. Na enega od transparentov so napisali "Našo lastnino lastnino z našim denarjem". Tovarno Iskra Releji je namreč od sklada za razvoj odkupila skupina družbenikov. Mnogi delavci so prepričani, da novi lastniki ne spoštujejo delavskih pravic, zato da bi jim ostalo dovolj sredstev za poplačilo obrokov za nakup tovarne.

Delavci so župana seznanili s težavami, ki jih imajo zaradi tega, ker delodajalec ne spoštuje kolektivne pogodbe, ne izpolnjuje pa tudi sporazuma, ki ga je konec lanskega leta sam sklenil z delavci, o čemer smo v Delavski enotnosti že poročali. Župan je delavcem zagotovil, da bo dal pobudo za pogovor med vsemi prizadetimi.

Tako je bil konec tedna v Slovenski Bistrici sestanek, na katerem so sodelovali predstavniki republiškega razvojnega sklada z **Valterjem Nemcem** na čelu, direktor in solastnik **Viktor Korošec**, predsednica stavkovnega odbora **Marija Umljenovič**, sekretar območnega

odbora Skei za Podravje **Edi Ozimič** ter slovenjebistriški župan **dr. Ivan Žagar** in tajnik občine **Milan Ozimič**. Na sestanku so omenjali nekatere rešitve, ki bi podjetju olajšale poslovanje in izboljšale položaj delavcev v njem. Kako se bodo dogovori uresničili v praksi, se bo kmalu pokazalo.

Stavka v podjetju Iskra Releji pa še kar traja. Že tretji teden. Manjša skupina delavcev, ki jih je delodajalec poslal iz režije v proizvodnjo, sicer dela, velika večina pa jih vztraja, da ne bodo poprijeli za delo, dokler delodajalec ne izpolni svojih obveznosti do njih.
T. K.

PREHRAMBENI PAKETI ZA 3.060 DRUŽIN

Socialna stiska v Mariboru je čedalje hujša. To prav dobro vedo tudi na območni organizaciji ZSSS za Podravje, kamor se zateka po sindikalno pomoč vse več delavcev, zlasti iz tistih podjetij, kjer neredno prejema plače.

Socialno ogroženi pa se po pomoč zatekajo tudi na Rdeči križ. Po besedah sekretarja mestne organizacije Rdečega križa v Mariboru Srečka Kovačiča je lani ta humanitarna organizacija v tem mestu pomagala 1.714 socialno ogroženim veččlanskim družinam in 1.346 socialno

ogroženim dvočlanskim družinam ter posameznikom. Skupno je Rdeči križ s prehrabnimi paketi, oblačili in obutvijo pomagal okoli osem tisoč socialno ogroženim Mariborčanom.

Rdeči križ je tako velikemu številu socialno ogroženih lahko pomagal zaradi vseslovenske zbiralne akcije Nikolai sam. V njenem okviru je 37.000 donatorjev prispevalo za pomoč ostarelim, socialno ogroženim in bolnim preko 43 milijonov tolarjev. Del zbranih sredstev je dobila tudi mariborska organizacija Rdečega križa. Sredstva

so porabili za nakup 1.100 desetkilogramskih prehrabnih paketov, ki so jih razdelili med socialno ogrožene veččlanske družine. Ker jim je paketov zmanjkalo, so zaprosili za pomoč mestno občino Maribor. Le-ta je iz proračuna za nakup dodatnih 1395 prehrabnih paketov odobrila pet milijonov tolarjev.

Pred koncem leta pa je Rdeči križ razdelil socialno ogroženim družinam z otroki še dodatnih 1500 prehrabnih paketov s prazničnimi priboljški za otroke.

Žal je sedaj mestni organizaciji Rdečega križa v Mariboru zmanjkalo prehrabnih paketov, zato jih socialno ogroženi te dni pri njih ne morejo dobiti.
T. K.

Dva obraza gospodarske krize v Beli krajini

KAJ BI DAL ZA STALNO DELO!

Gospodarstvo v Beli krajini ima dva obraza, metliškega in črnomaljskega. Na metliškem koncu gospodarska kriza še zdaleč ni tako globoko zarezala med ljudi in v podjetja kot na področju Črnomlja. Pod Gorjanci so se praktično vsa večja podjetja nekako izvlekla iz krize, v Črnomlju in okolici pa so propadala po tekočem traku in so preživela le tri. Zato je v srcu Bele krajine delovno mesto cenjeno drugače kot marsikje drugje in zato ljudje in sindikati pristajajo skorajda na kakršnekoli pogoje delodajalcev, samo da bi kakšno delovno mesto ohranili. V Beltu je že bilo tako. Delavci in sindikati so popustili pritiskom lastnikov podjetja, ne da bi ti v zameno izpolnili dane obljube.

Belt je v težave prišel pred leti, ko so se nakopili dolgovori. Pomagala ni niti ustanovitev bypass podjetja, niti prenos na Sklad za razvoj. Uveden je bil stečajni postopek, ki še ni končan. Vmes je podjetje IMP Livar iz Ivančne Gorice najelo

prostore Belta in tu organiziralo proizvodnjo za 200 od skoraj 900 delavcev, kolikor jih je v podjetju delalo še leta 1992. Sklad je Belt lani prodal Dolenjski banki.

Tu pa se zgodba začne zapletati. Polovica delavcev Belta, natanko 495 od 900, je od podjetja

iztožila neizplačane plače, regrese, razlike v plačah med dejanskimi in zagotovljenimi v kolektivni pogodbi. Vse to bi zneslo 82 milijonov tolarjev. Delavci Belta so na sodišču dosegli tudi začasno odredbo o ustavitvi trgovanja s tovarno in na vse dali tako imenovano plombo v zemljiški knjigi.

Vendar se lastniki, od avgusta lani je to Dolenjska banka, niso kar tako sprjaznili z odločitvami sodišča. Delavcem so predlagali izvensodno poravnavo in ponudili, da jim izplačajo petino iztoženih terjatev brez obresti. IMP Livar naj bi dobil pet milijonov mark posojila, da bi zastavil nov projekt livarstva in za stalno zaposlil vseh 200 delavcev

Belta, ki so pri njem že delali. Prezaposlil naj bi tudi 39 Beltovih delovnih invalidov. Delavci Belta bi se morali za to odreči tudi začasni prepovedi trgovanja z Beltom in plombi na zemljiški knjigi. V nasprotnem primeru bi banka poslala Belt dokončno v stečaj oziroma v likvidacijo. Banka je postavila delavcem oziroma območnemu odboru ZSSS za Belo krajino, ki jih je zastopal, zelo kratek rok za odločitev.

»Čeprav nas nekateri preklinjajo, smo se odločili, da je za Belo krajino najpomembnejše ohraniti čimveč delovnih mest,« nam je pripovedoval Jožef Kočevar, sekretar območnega odbora ZSSS. »Zato smo na predloge Dolenjske banke pristali.«

Delavci Belta, ki so dobili tožbo zaradi neizplačanih plač, so te dni dobivali od 30.000 do 50.000 tolarjev, skupaj 16 milijonov, namesto iztoženih 82 milijonov tolarjev glavnice. Vendar je to le del obljube.

Ni izpolnjen drugi del, namreč zaposlitev dvesto delavcev za nedoločen čas od 1. decembra lani. V IMP Livarju iz Ivančne Gorice so delavce zaposlili samo za eno leto. V podjetju pravijo, da bodo te pogodbe spremenili v stalne, ko jim bo ministrstvo za delo nakazalo "prispevek" za ohranjanje oziroma odpiranje delovnih mest.

Usoda zaposlenih v drugem podjetju v stečaju, v Kovinarju, pa je malo lepša od pravkar opisane. Delavci so dobili glavnico od terjatev (zaostale plače, razlike v plačah do kolektivne pogodbe, regrese in drugo) v celoti izplačano in še 70 odstotkov zamudnih obresti.

»Kovinar je bil drugačno podjetje kot Belt, saj je bil praktično brez dolgov, ko so ga njegovi vodilni porinili v roke Sklada za razvoj,« nam je povedal Jožef Kočevar. »Mi smo celo izpodbijali prenos podjetja na Sklad, češ da so bili zaposleni zavedeni, da bo sklad podjetje

Jože Hočevar, sekretar območnega odbora ZSSS za Belo krajino: V črnomaljskem delu Bele krajine je prišlo do poloma industrije. Samo lani je propadlo pet podjetij, tako da so zdaj z več kot sto zaposlenimi samo še tri.

reševal. Žal nismo uspeli. Sklad je že marca 1993 ustavil proizvodnjo, delavce poslal na ceste in podjetje prodal za dva milijona mark. Prodajal ga je šele čez dve leti, in to za 800.000 mark. Sedemdeset delavcev Kovinarja pa je imelo pri poplačilu terjatev srečo, da podjetje razen nekaj malega ni imelo dolgov.

V Črnomlju je šlo lani v stečaj pet podjetij s skupno 280 zaposlenimi. Od večjih so ostali še Danfoss, Begrad in obrat Beti. Jožef Kočevar takemu stanju pravi industrijski polom, ta pa se pozna tudi pri obremenjenosti edinega zaposlenega na območnem odboru ZSSS v Beli krajini, sekretarja Jožeta Kočevarja, in na odborovi blagajni.

»Delavcem pomagamo pri obrambi njihovih pravic. Največkrat iščejo pomoč zaradi kršenja določil kolektivne pogodbe, pa tudi drugih pravic,« je pripovedoval Kočevar. »Neka delavka se je pritožila, da jo lastnik sili delati v soboto, čeprav je dela prost dan. Za delo ob sobotah je potreben delovni nalog in obračun za delo na dela prosti dan, razen če delodajalec ni prijavil 42-urnega delovnega tedna, namesto 40-urnega, kar je dovoljeno in se dogaja. Redkokdaj pa lastniki o tem obvestijo zaposlene, in potem ko je treba odslužiti eno delovno soboto, prihaja do nesporazumov. Sicer pa naša pravna pomoč delavcem največ svetuje zaradi neustreznih premestitev, neizplačevanja

prejemkov, nespoštovanja pogodb ob delu, zaradi problematičnih delovnih norm. Nekateri pogodbe o delu imajo vpisano samo ime delavca in njegov podpis, druge rubrike je delodajalec pustil prazne. Razlog: izplačevanje minimalnih plač in nekakšnega dodatka pod mizo, na katerega se ne plačajo prispevki.«

Zaradi stečajev podjetij je oblegana tudi sindikalna blagajna, ki pa nima veliko denarja. Zato lahko nudi le minimalno socialno pomoč.

Ob denarju, ki ga je premarlo na voljo, je Jožef Kočevar načel vprašanje sodelovanja in organiziranosti sindikatov. Prihodnost ZSSS ga zelo skrbi, saj je vse bolj očitna težnja po drobljenju organizacije.

»Ni dobro, da v ZSSS še nismo sprejeli pravilnika o finančno-materialnem poslovanju sindikatov in sklepa o povečanju članarine. To dvoje je osnova delovanja sindikatov, vendar še vedno niso vsi sindikati sprejeli sklepa o povečanju članarine. Moti me tudi, da se sindikalni skladi oblikujejo na ravni sindikatov dejavnosti namesto pri zvezi. SKEI zahteva, na primer, da ima tudi na območjih odprt svoj žiro račun. To zame pomeni samo višje stroške, obenem pa razočaranje članstva, ki še vedno verjame, da plačuje članarino v prid skupni stvari. Tolikšna cepitev sindikatov znotraj ZSSS ne bo nikomur dobro dela.«

B. R.

V gradbeništvu izguba še večja od dobička **POGOJI GOSPODARJENJA VSE OSTREJŠI**

Slovensko gradbeništvo je lani poslovalo pod ostrejšimi pogoji in z izgubo, večjo od dobička, vendar kljub temu uspešneje kot leto poprej. V nizkih gradnjah z zadovoljivimi rezultati, v visokih pa slabšimi zaradi usihanja stanovanjske graditve.

Kljub temu, da je bilo lansko poslovno leto v gradbeništvu ocenjeno za bolj uspešno, kot leto 1995, bo skupna izguba gradbenih podjetij večja od skupnega dobička. Ocene se opirajo sicer na poslovanje v lanskim prvih desetih mesecih, vendar novembra in decembra gradbena (ne)sezona dosežkov ne more bistveno spremeniti. Dve tretjini od 2800 gradbenih podjetij posluje brez izgube, vendar so to manjša podjetja, ki se bolj prilagajajo tržnim razmeram. Vrednost gradbenih del je lani v prvih desetih mesecih presegla 133 milijard tolarjev in je bila skoraj za tretjino večja kot v letu poprej.

Na zborničnem združenju za gradbeništvo in industrijo gradbenega materiala pravijo, da uspešnost malih podjetij ni nujno ključna, saj jim je bil naklonjen tudi trg, ki je primernejši zanje kot za velika podjetja. Bolje se godi podjetjem v nizki gradnji, saj denimo zelo peša zidava stanovanj. Ta je lani dosegla komaj 60 odstotkov obsega del v letu 1990 ali po vrednosti 55,5 milijarde tolarjev. V nizkih gradnjah so lani zaslužili 56,6 milijarde tolarjev. Razmere na trgu pa so še vedno sorazmerno neugodne. Večja dela je mogoče pridobiti z zmago na javnem razpisu. Ker na njih sodelujejo tudi tuja podjetja, ki so praviloma močnejša kot naša, imajo pa pri nastopanju na tujem tudi podporo države, je delo moč dobiti predvsem na račun velikega znižanja cene dela. Težki delovni pogoji in nizki zaslužki odganjajo ljudi iz tega poklica in ne privlačijo mladine v strokovne šole. Zato si morajo gradbena podjetja še vedno v veliki meri pomagati s tujci. Na poslovne rezultate je neugodno vplivala tudi odločitev države, da podaljša

plačilne roke na več kot tri mesece. Podjetja so se morala zaradi tega kratkoročno zadolževati ne

vedo pa tudi, kdo bo poravnal izgubo iz preteklih let.

B. R.

Notranje lastništvo na Vzhodu počasi usiha, na Zahodu se širi

PREVLADUJE ŽELJA PO BOGASTVU

V razvitem svetu se je notranje lastništvo pojavilo in razširilo dosti prej, kot pri nas. Lastniki kapitala so v iskanju novih motivov za racionalnejše poslovanje odkrili zaposlene kot nove solastnike. Tako so delavci sčasoma postali solastniki precejšnjega števila podjetij, od srednjih do pravih velikanov, kot so Polaroid, United Airlines, Avis in številna druga. V Združenih državah je kar 14 milijonov zaposlenih solastnikov podjetij, v katerih delajo, ali petina vseh zaposlenih v ZDA. Precej razširjeno je notranje lastništvo v Veliki Britaniji. Pravi razcvet je notranje lastnitvo doživljalo na začetku zloma socialističnih režimov v vzhodni Evropi ter seveda pri nas. Na nedavni mednarodni konferenci o lastništvu zaposlenih na Madžarskem pa je že postalo razvidno, da se je začel val solastništva zaposlenih tudi po zaslugi nasprotovanja oblastnih krogov in neustreznih zakonodaj močno unesel.

Nasveti tujih strokovnjakov, ki so zadnja leta hodili v države v tranziciji, tudi v našo, svetovati glede notranjega lastništva, so kot kaže, naleteli na precej gluha ušesa. Njihov nasvet se je glasil: »Imate imenitno priložnost na najbolj enostaven način, s certifikati, vključiti širok krog zaposlenih med tiste, ki jih bo zanimala dolgoročna usoda podjetja, v katerem delajo. Ustvarili boste moderno, demokratično gospodarstvo.«

Konferenco o notranjem lastništvu, ki je bila vsakič doslej v Oxfordu v Veliki Britaniji, so tokrat organizirali ob Blatnem jezeru na Madžarskem prav zaradi velikega razmaha notranjega lastništva v državah v prehodu. Vendar kaže, da notranje last-

ništvo v omenjenih državah najbrže ne bo postalo tako pomembna oblika lastništva, kot je sprva kazalo. Celotno nasprotno, kaže kot da bi v teh državah želeli prehoditi vso razvojno pot kapitalizma, kot so jo v kapitalističnih državah in okusiti vso slast in gorje takšnega razvoja. Kot da je edini pravi mik koncentracija kapitala in ne bolj enakopravno razporejeno narodno bogastvo z vsemi prednostmi, ki jih napredno, demokratično gospodarstvo prinaša.

Na Zahodu v nekaterih državah zakonodaja spodbuja podjetja in zaposlene k notranjemu lastništvu. Najbolj napredno, oziroma notranjemu lastništvu naklonjeno zakonodaja imajo v Veliki Britaniji. V Italiji se pripravljajo na sprejem britanski

Notranje lastništvo zaposlenih je lahko velik spodbujevalec razvoja, če ga podpirata politika in zakonodaja.

podobne zakonodaje v letošnjem letu. Gre za zakone, ki omogočajo organiziranje notranjih lastnikov, na drugi pa ponujajo davčne olajšave za podjetja, ki bodo delnice kupovala za zaposlene. Zaposlene zakonodaja spodbuja k dolgoročnemu varčevanju v obliki delnic. Ustrezna plitvica in zakonodajna klima ter seveda izobraževanje, notranjih lastnikov, obveščanje poslovanju, aktivno vključevanje v poslovne odločitve so ključ do izboljšanja poslovnih rezultatov.

V državah v tranziciji še nimajo tako bogatih izkušenj, čeprav je notranje lastništvo padlo dobesedno z neba in zajelo tako število zaposlenih, o kakršnem lahko na Zahodu le sanjajo. Izmenjavajo izkušnje na konferenci je pokazala, da gre do težnje v vzhodnoevropskih državah v drugo smer: koncentraciji kapitala, doseganju bogastva. Madžarska izkušnja kaže, da niti primerno napisana zakonodaja ne zadostuje za razvijanje notranjega lastništva. Oblasti skušajo namreč čim več podjetij prodati za denar, tega pa imajo dovolj samo tujci. Pri nas se začne drugi krog lastništva dozdaj družbenih podjetij: poskusi pridobivanja za odločanje dovolj velikih deležev delnic. To se dogaja kajpak v bivših družbenih podjetjih, kjer so zaposleni postali notranji lastniki po politični odločitvi. Vsekakor še nismo slišali za kak zahodnoevropskim podobnen primer: da bi namreč zasebnik ponudil deleže svojega podjetja zaposlenim.

B. R.

UPOKOJENCI ŽIVIJO BOLJE

Analiza demografskega, ekonomskega in socialnega položaja upokojencev v Sloveniji v obdobju od leta 1978 do leta 1993, ki jo je pripravil ljubljanski inštitut za ekonomska raziskovanja, je prva obsežnejša raziskava s tega področja, ki bo s svojimi izsledki služila pri oblikovanju pokojninske reforme. Ena bistvenih ugotovitev je, da je bil v omenjenem petnajstletnem obdobju realni padec dosti večji kot realni padec pokojnin, skratka, nihanja pokojnin so bila dosti nižja kot nihanja plač. Splošno gledano, se je upokojencem godilo bolje kot delavcem. V analizi so med drugim ugotovili, da se je v zadnjih 15 letih povprečna starost upokojencev znižala, med pokojninami so manjše razlike kot med plačami, starejši upokojenci so praviloma revnejši, vedno več upokojencev živi v čistih enočlanskih in dvočlanskih upokojenskih gospodinjstvih.

Analiza sloni na statistični obdelavi velikih petletnih anket o porabi gospodinjstev, ki so bile pri nas opravljene v letih 1978, 1983, 1988 in 1993. Vsa gospodinjstva so razdeljena v pet dohodkovnih razredov oziroma kvintilov. V vsakem kvintilu je 20 odstotkov gospodinjstev. Tako je v prvem kvintilu 20 odstotkov najrevnejših, v petem kvintilu pa 20 odstotkov najpremožnejših gospodinjstev.

Zaradi padajoče rodnosti na eni in podaljševanja življenja na drugi strani se je starostna sestava prebivalstva v vseh evropskih državah, in tudi v Sloveniji, bistveno spremenila: zmanjšuje se delež mladih in povečuje delež starejših. Število delovno sposobnega prebivalstva se sicer pri nas še vedno povečuje, ker se zaposlujejo še zadnje številčno močne generacije, rojene v letih 1973 do 1982. Delež delovno sposobnega prebivalstva v skupnem številu prebivalstva pa bo predvidoma rasel le do leta 2.000. V petnajstletnem obdobju, ki ga je zajela analiza, se je delež upokojencev v celotnem prebivalstvu bistveno povečal, in sicer od slabih 13 kar na 20 odstotkov.

Podatki kažejo, da se je v tem času še zlasti povečal delež upo-

kojenk, in to skoraj za 10 odstotkov, pri moških pa za pol manj. To bo prav gotovo eden izmed razlogov, ki ga bodo predlagatelji pokojninske reforme izkoristili za podaljševanje delovne dobe ženskam.

Zaradi velikega povečanja števila upokojencev se je povečal tudi delež pokojnin v celoti denarnih virov slovenskih gospodinjstev. Tako so leta 1978 pokojnine sestavljale 14, leta 1993 pa že 19 odstotkov denarnih virov gospodinjstev.

In kakšen je dohodkovni položaj upokojencev? Leta 1978 so zajemali kakšnih 13 odstotkov vseh oseb v prvem, najrevnejšem dohodkovnem razredu (1. kvintilu), leta 1983 je njihov delež v tem razredu porasel na 22 odstotkov, leta 1983 pa se rahlo zmanjšal na 21 odstotkov. Po drugi strani je bilo najpremožnejših upokojencev v najvišjem dohodkovnem razredu - 5. kvintilu, leta 1978 kakšnih 12 odstotkov izmed vseh oseb v tem razredu, leta 1983 jih je bilo le nekaj več, leta 1993 pa za tri odstotke več kot pred desetimi leti.

Skratka, če primerjamo položaj upokojencev leta 1993 s tistim izpred desetih let, se jim je leta 1993 godilo bolje, saj jih je v prvem razredu manj, več pa jih je predvsem v

tretjem in četrtem razredu. Socialno razslojevanje pri upokojencih ni tako obsežno kot pri delavcih.

Tako je leta 1993 upokojenec, ki je živel v prvem razredu najrevnejših slovenskih gospodinjstev, prejemal pokojnino, ki je znašala 74,5 odstotka povprečne pokojnine, upokojenec iz dohodkovno najpremožnejšega petega razreda gospodinjstev pa 150,4 odstotka povprečne pokojnine. Razlike v plačah so bile bistveno večje. Zaposleni delavec iz najrevnejšega prvega razreda slovenskih gospodinjstev je prejemal plačo, ki je tvorila 57 odstotkov povprečne plače, zaposleni, ki je živel v razredu najpremožnejših gospodinjstev, pa kar 142,5 odstotka povprečne plače. To pomeni, da pokojnine v dobri meri blažijo socialne razlike v Sloveniji, sicer bi bil prepad med revnimi in bogatimi še večji, kot je.

Zanimiv je podatek, da pokojnine leta 1993 niso dosegle realne ravni iz leta 1978. To leto namreč pomeni dohodkovni vrh povojne Slovenije, ki pa je bil v veliki meri posledica zunanjega zadolževanja, ne pa notranje produktivnosti.

Leta 1993 ni bilo bistvenih razlik med odgovori vseh gospodinjstev in odgovori upokojenskih gospodinjstev o zadostnosti družinskih dohodkov za normalno življenje. Leta 1993 je namreč kar dve tretjini upokojenskih gospodinjstev odgovorilo, da jim dohodki »popolnoma ali v glavnem« zadoščajo za normalno življenje, leta 1988 je bilo takšnih le polovica.

Sicer pa je analiza o izdatkih za staro in mlado generacijo pred tem pokazala, da pri nas mnogo slabše skrbimo za mlade. Delež javnih sredstev za starejšo generacijo se je v bruto domačem proizvodu vsa leta nazaj nenehno povečeval, za mlade pa je več kot 20 let ostal bolj

ali manj na isti ravni. Tako smo samo v letih 1990 do 1994 potrošili za starjše kar šestkrat več denarja kot

za mlade. Če upoštevamo pri mladih še izdatke za izobraževanje in zdravstveno varstvo, se to razmerje

občutno zmanjša, a je za starejše še vedno dvakrat večje.

M. F.

VSE VEČ DELA ZA DOLOČEN ČAS

Ob koncu lanskega leta je bilo v Sloveniji 124.470 registriranih brezposelnih, kar je za 2,2 odstotka več kot novembra lani; v primerjavi z decembrom 1995 pa je bila brezposelnost za 1,8 odstotka nižja. Povprečno je bilo lani brezposelnih blizu 120.000, predlani pa 121.000 oseb. Na novo se je lani prijavilo 86.456 brezposelnih oziroma za 7 odstotkov več kot leto poprej. Med njimi je bilo največ takih, ki so izgubili delo po zaposlitvi za določen čas (28 odstotkov), iskalcev prve zaposlitve (24 odstotkov), trajnih presežkov (14 odstotkov), stečajnikov (11 odstotkov).

V decembru je našlo delo 2.485 brezposelnih. Vendar jih je 77 odstotkov med njimi dobilo delo le za določen čas. Ob koncu leta je bilo več kot polovica (54 odstotkov) dolgotrajno brezposelnih, ki so čakali na zaposlitev več kot eno leto. Veliko bolje se ni godilo niti iskalcem prve zaposlitve, saj je kar 46 odstotkov mladih čakalo na zaposlitev več kot leto. Med starejšimi od 40 let pa je bilo dolgotrajno brezposelnih kar 62 odstotkov.

Iz registra so lani črtali več kot 34.000 brezposelnih. Glavni razlog za to je bilo nezglašanje na poziv zavoda, lastna volja posameznika, upokojitve itd.

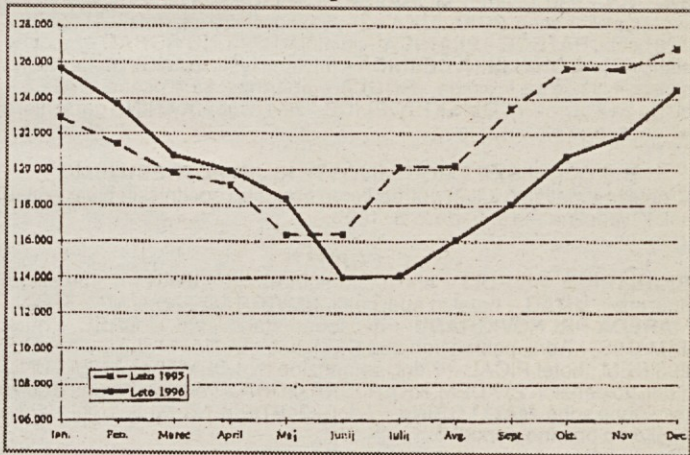
Zanimiv je podatek, da so lani delodajalci prijavili več kot 157.000 potreb po delavcih in pripravnikih ali za 7 odstotkov več kot leto po-

področje gospodarstva. Najbolj iskani so bili delavci s I. in II. stopnjo izobrazbe (36,7), s III. in IV. stopnjo (31), s V. stopnjo (17,4) ter s VI. in VII. stopnjo izobrazbe (15 odstotkov). V primerjavi z letom 1995 je bilo lani večje povpraševanje tako po nekvalificiranih kot po kvalificiranih delavcih.

Po zadnjih podatkih je stopnja registrirane brezposelnosti, ki velja za november, dosegla 14 odstotkov (za moške 13,7, za ženske pa 14,2 odstotka).

M. F.

Gibanje registrirane brezposelnosti v letu 1995 in 1996

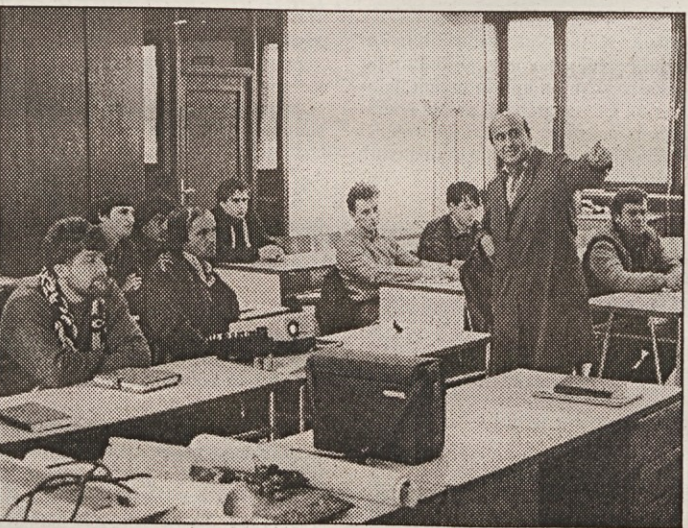
ŠTUDIJSKI KROŽKI ŽANJEJO USPEHE

Eden od programov, ki posameznika spodbujajo k večji lastni aktivnosti in samostojnosti, je tudi eksperimentalni program za vodje in mentorje študijskih krožkov za odrasle. Republiški zavod za zaposlovanje ga od konca leta 1995 poskusno izvaja v sodelovanju z Andragoškim centrom Slovenije, ki to obliko izobraževanja odraslih izvaja že od leta 1992.

Študijski krožki so oblika neformalnega izobraževanja, ki vključuje skupino ljudi s podobnimi izobraževalnimi interesi. Sami naredijo študijski načrt, si razdelijo študijska področja, nato pa se srečujejo in izmenjujejo znanja. Udeleženci so med seboj enaki, le mentor ima usklajevalno in organizacijsko vlogo.

V program je bilo vključenih 16 brezposelnih oseb iz šestih območnih enot, ki jih je Andragoški center na posebnem seminarju usposobil za mentorje študijskih krožkov. Delo z njimi je temeljilo na skupnem sodelovanju, svetovanju pri reševanju vseh problemov, ki so se navezovali na izvajanje programa, kot tudi problemov, ki so se navezovali na njihovo brezposelnost. Kriterij za izbor je bil, da so brezposelni prijavljeni na zavodu najmanj eno leto in da imajo najmanj višjo izobrazbo.

Eksperimentalni program se je izvajal kot javna dela. Javna dela so namreč družbeno koristna dela, ki potekajo v sodelovanju različnih partnerjev in so namenjena ponovnemu delovnemu angažiranju dolgotrajno brezposelnih. Javna dela

organizirajo na različnih področjih, od kulturnih, komunalnih, turističnih, izobraževalnih do kmetijskih in drugih. Lani je bilo 1.060 programov javnih del, v katerih so sodelovali 4.104 dolgotrajno brezposelni. Programi so veljali 1,4 milijarde tolarjev.

Kako potekajo študijski krožki? Lahko bi rekli, da so vmesna oblika med čisto individualnimi oblikami samostojnega učenja v socialni osami in skupinskimi formalnimi izobraževanjem (tečaji, večerne šole). Združujejo nekaj najbolj pozitivnih potez obeh skrajnih poti izobraževanja odraslih: samostojno učenje in formalno skupinsko poučevanje; povezujejo spontanost, ustvarjalnost in sproščenost učenja z veseljem.

Študijski krožek združuje od 5 do 12 članov, ki se dobivajo od enkrat mesečno do dvakrat na teden. Srečanja trajajo približno po dve uri. Skupaj je predvideno 10 do 12 srečanj. Vsak krožek za zaključek pripravi javno razgrnitev rezultatov, med drugim s pri-

pravo razstav, okroglih miz in kulturnih prireditev.

V študijske krožke je bilo doslej vključenih relativno malo ljudi, vendar pa strokovnjaki zatrjujejo, da so izredno primerna oblika za iskanje zaposlitve. V obdobju enega

leta si je zagotovilo zaposlitev 7 od 10 brezposelnih, vključenih v program.

INFORMACIJSKO SREDIŠČE ZA (NE)ZAPOSOLENE

Ob koncu letošnjega leta bo v okviru projekta Phare pri Republiškem zavodu za zaposlovanje v Ljubljani zaživelo informacijsko in svetovalno središče, ki bo nudilo vrsto informacij in nasvetov tako brezposelnim kot tudi zaposlenim. Zamisel o ustanovitvi takega središča je stara že nekaj let. Projekt pa so začeli izvajati decembra lani, pri čemer jim pomagajo tuji svetovalci. Pozneje nameravajo podobna središča razširiti tudi v druge kraje po Sloveniji.

Živimo v času, ko nenehno sprejemamo pomembne odločitve, povezane z delom. Ustrezne so le, če temeljijo na dobrih informacijah. Zaposleni ali brezposeln delavec bi moral biti namreč seznanjen z vsemi posledicami svoje odločitve. Število informacij, ki jih posameznik za odločanje potrebuje, izredno narašča. Informacije se tudi, tako kot narava

dela, nenehno spreminjajo. Poklicno informacijsko in svetovalno središče naj bi zato postreglo z odgovori na vsa vprašanja, povezana z delom.

Središče bo namenjeno predvsem učencem, dijakom, študentom, brezposelnim, zaposlenim. Informacije bodo na voljo v različnih oblikah, od pisnih gradiv, videofilmov do računalniškega medija.

Poleg informacij bodo v središču na voljo še druge oblike pomoči: posamično poklicno svetovanje, skupinske oblike, namenjene razvoju in načrtovanju kariere, različna predavanja o poklicih, srečanja in pogovori z delodajalci.

Delovanje poklicnega informativnega središča bo skladno z novim konceptom dela republiškega zavoda za zaposlovanje, ki daje večji poudarek lastni aktivnosti brezposelnih in drugih pri načrtovanju kariere ter pri zaposlovanju. Zato v zadnjem času uvajajo več programov, ki posameznika spodbujajo k večji lastni aktivnosti in samostojnosti. Takšno informacijsko središče bo sodelovalo tudi z drugimi institucijami in zavodi, ki

delujejo na področju izobraževanja, usposabljanja, povezovanja, z združenimi delodajalci in različnimi strokovnimi organizacijami.

Taka središča oziroma centre poznajo v razvitem svetu in zahodni Evropi že dolgo, v zadnjih letih pa se pojavljajo tudi v državah vzhodne Evrope. Ponekod delujejo v okviru javnih služb za zaposlovanje, ponekod pa kot samostojne organizacijske enote. Tovrstna središča so v svetu zelo razširjena in njihovo število še vedno raste. Tako ima na primer samo avstrijska Koroška kar sedem poklicno-informativnih centrov, med drugim tudi v Celovcu, Beljaku in Gradcu.

M. F.

Delavska enotnost št. 3	STAVNI ČLEN, ATRIBUT	POSMEŠNICA, ZABAVLJICA	IVO BAN	GRŠKO MITOLOŠKO PODEZEMLJE	REKA NA PELEPONEZU	IZRAELSKI POLITIK EBAN	KRAJ PRI POREČU	RESA	BREZPRAVNO LJUDSTVO POD TURKI
ZDRAVNIK SPECIALIST ZA DUŠEVNE BOLEZNI									
POVRTNINA ZA KOMPOT									
IVAN TAVČAR			DNEVNIK LOVNI PRIPOMOČEK, NASTAVA						
LITINA, LITJE				IZRAELSKI DRŽAVNIK; TUDI LETALIŠČE PRI TEL-AVIVU	BRITANSKI PEVEC (John)	NAJVEČJI KOPENSKI SESALEC	KOBO ABE DRŽAVA V VZ. AFRIKI		
KRATKO LEPO-SLOVNO DELO									FRANCOŠKI PISATELJ (Émile)
ZIMSKI POJAV NA DREVJU									BALKANSKI SODOBNIK KELTOV V HINDUIZMU DIHALNE VAJE SKLADNOST
AVTOR: JANEZ PRAŠČNIK	OČITANJE	JEZIKOVNA, STAVNA ENOTA	STOLP Z ZVONOM	ZOGA IZVEN IGRISČA PRITOK RENA IZ TIROLSKE	RIMSKI DRŽAVNIK, CEZARJEV PRIVRŽENEC (Mark)				
OZIDJE					OBLIKA RAZCVETJA GIBALO SLOV. IGRALKA MRZEL				
PTIČ IZ REDA MOČVIRNIKOV							POSKOČEN IRSKI PLES		
ITALIJANSKO IME ZA IZOLO					REKA V UKRAJINI ZRAK (latinsko) PODEŽELSKO NASELJE		ZAKOVICA	NADAV	
BARVA KOŽE				OSNOVNI DELEC BREZ NABOJA IN MASE RIMSKA 101					
KNJIŽNA IZDAJA					NEKDANJI ANGLEŠKI SREDNJEPROGAS (Sebastian)				
ZLATO JABOLKO					STAR SLOVAN				

Iskrice

Skrivnost uspeha je vztrajnost in jasna slika cilja.

To, kar vemo, je kapljica, česar ne vemo, je morje.

Med pravico in krivico ni sredine.

Črni humor

- Halo, halo, je tam policija?
- Da, tukaj policija.
- Takoj pridite, ubil sem ženo!
- Nič ne bo, danes štrajkamo.
- V redu, ravno prav, bom pa še taščo fental.

(Iz Tednika tovarne Helios)

Zveza
Svobodnih
Sindikato
Slovenije

Borza sindikalnega turizma

TURISTIČNA
AGENCIJA

ATRIS
d.o.o.

STALNO BORZNO SPOROČILO

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmožljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na 061/131 00 33, int. 384, 385, 061/326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/326-982 ali 317-298, žiro račun 50101-601-92077 – Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15.30 ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO
BOHINJ – počitniški hišici v UKANCU, KRANJSKA GORA – PENZION SATURN – nad jezerom. MORAVSKETOPlice – zasebna hiša, 2-, 3- in 4-posteljne sobe, POKLJUKA – 2 – ali štiriposteljni apartmaji ali brunarica za 8 oseb, RATEČE – PLANICA – počitniški dom. NOVIGRAD – trisobno stanovanje, BOHINJSKA ČESNICA – privatna hiša, BANOVCI – termalna riviera – hišice za 4 osebe, ROGLA – apartmaji za 4 osebe, ČATEŽ – hišice za 4 osebe. ATOMSKETOPlice – za 4 osebe. KANIN – garsonjere ali enosobno stanovanje.

B. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO
V zimsko-turističnih krajih potrebujemo ponudbo počitniških hišic v času šolskih počitnic – 15. 2. do 2. 3. 1997.

C. DOPUSTI

BARBARIGA pri PULI – enosobno stanovanje, PIRAN – štiriposteljni apartmaji, UMAG – hotel in apartmaji, NOVIGRAD – hotel MAESTRAL, MAREDA PRI NOVIGRADU – dvosobno stanovanje, POREČ – hotel TAMARIS – 7 dni, polpenzion 262 DEM, hotel LUNA – 7 dni, polpenzion 205 DEM, hotel PICAL – 7 dni, polpenzion 320 DEM, hotel NEPTUN – 7 dni, polpenzion 217 DEM, KRANJSKA GORA – Pension Porentov dom, dvosobne sobe. MALI LOŠINJ – 7 dni – 240 DEM. Na zahtevo vam lahko pošljemo poletno ponudbo.

D. SINDIKALNI IZLETI

Sindikalne organizacije ali kar tako oblikovane skupine vabimo, naj nam posredujejo svoježelje za družabni ali strokovni izlet ali potovanje po domačih krajih ali v tujino. Možnost plačila v 2 obrokih. Enodnevni izlet po VIPAVSKI DOLINI – malica, kosilo, ogled vinske kleti in degustacija vin, PRAGA – 4 dni, 2 polpenzion, avtobusni prevoz. Cena za skupine 299 DEM. PARIZ – vikend potovanje za 680 DEM.

E. SEJMI

NÜRENBERG – sejem igrač – 30. 1. do 5. 2. 1997. DÜSSELDORF – DIDACTA – 17. 2. do 21. 2. 1997, posebno letalo. FRANKFURT – glasbila – 26. 2. do 2. 3. 1997. MILANO – MOD 97 – sejem mode – 28. 2. do 4. 3. 1997. MÜNCHEN – IHM – sejem obrti – 8. 3. do 16. 3. 1997. LONDON – knjižni sejem – 16. 3. do 19. 3. 1997.

F. REZERVACIJE AVIONSKIH ALI LADIJSKIH VOZOVNIC

G. VELIKA POTOVANJA

PEKING – 12 dni, 3.450 DEM. ZAKLADI TAJSKJE – 10 dni 2.800 DEM. ISTAMBUL – 4 dni 495 DEM.

H. POSEBNA POSLOVNA POTOVANJA

Organiziramo ob pripravi vašega osebnega programa

I. ŠOLSKE POČITNICE (od 15. 2. do 2. 3. 1997)

Sprejemamo prijave za Bohinjsko Bistrico, Krvavec, Kranjsko Goro, Kanin. S splošnimi in plačilnimi pogoji vas seznanimo v agenciji ATRIS.

Zainteresiranim gostom lahko pošljemo tudi atrisovo ponudbo v celoti. ATRIS je povsod, kjerkoli ste.

Metod Zalar, direktor borze

ZVEZA SVOBODNIH SINDIKATOV SLOVENIJE

organizira izobraževalni seminar na temo

ORGANIZACIJA SISTEMA SOUPRAVLJANJA

Cilj seminarja

Cilj izobraževalnega seminarja je prikaz vsebine organizacijskih in komunikacijskih razmerij med posameznimi organi v soupravljalni strukturi na eni strani (interna razmerja) ter med vsakim od njih in organi delodajalcev na drugi strani (eksterna razmerja). Gre za globalni model operativnega organizacijskega instrumentarija, ki naj bi ga spoznali udeleženci seminarja, in ki naj bi služil za čim doslednejše uresničevanje normativnih pravic delavcev iz ZSDU, na načelu sodelujočega vodenja.

Namembnost seminarja

Ta seminar je namenjen članom svetov delavcev, delavskim predstavnikom v nadzornih svetih gospodarskih družb in sindikalnim zaupnikom ter profesionalnim predstavnikom vseh ravnih sindikalne organiziranosti.

Udeleženci seminarja morajo biti člani sindikatov, ki so združeni v Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije.

Čas: sredo, 12. februar 1997

Trajanje seminarja: od 10.00 do 17.00 ure

Kraj izvedbe: Dom sindikatov, Ljubljana, Dalmatinova 4, soba 16 v I. nadstropju..

PROGRAM SEMINARJA:

Ob 10.00 uri

Tema I: Vloga in vpliv posameznih organov soupravljalne strukture v okvirih participativne organizacije

- bistvene značilnosti participativne organizacije
- položaj in vloga posameznih (so)upravljalnih organov v participativni organizaciji
- primerjava participativne in samoupravne organizacije

Tema II: Svet delavcev kot osrednji organ sistema soupravljanja - v procesu socialnih interakcij in komunikacij

- področja in značaj delovanja sveta delavcev na raznih ravneh in prek raznih organov sodelovanja
- notranja organizacija sveta delavcev in delitve dela, glede na organizacijsko strukturiranost družbe in druge pomembne notranje organizacijske dejavnike
- organizacijska in komunikacijska razmerja sveta delavcev - interna in eksterna

Od 12.30 - 14.00 ure: odmor

ob 14.00 uri

Tema III: Nadzorni svet in integralna vloga delavskih predstavnikov v sistemu razmerij med kapitalom in delom

- vloga nadzornega sveta v posameznih fazah procesa odločanja
- značilnosti integralne vloge delavskih predstavnikov
- sistem razmerij delavskih predstavnikov v delovanju nadzornega sveta

Tema IV: Sistem razmerij delavskega direktorja pri vzdrževanju in razvijanju sodelovanja med kapitalom in delom

- položaj in vloga delavskega direktorja v upravi družbe in organizacijski strukturi vodenja
- vsebina in značaj razmerij med delavskim direktorjem ter delavsko predstavniškimi organi in zaposlenimi
- vloga delavskega direktorja kot nosilca upravnega kadrovske-socialnega področja v izgrajevanju sodelujočega vodenja (kot temelja Deklaracije o sodelovanju kapitala in dela)

Tema V: Vplivni dejavniki pri oblikovanju organizacijskega sistema soupravljanja notranji in zunanji dejavniki

pomen notranjih dejavnikov kot izhodišča za potrebne organizacijske spremembe

prepoznavanje in ocena dejavnikov, ki vplivajo na organizacijsko učinkovitost soupravljalnega sistema

Zaključek seminarja: ob 17.00 uri

Strokovna izvajalka: dr. Zvonka Šarman, dipl.oec., svetovalka za organizacijo in upravljanje - Inštitut za razvijanje organizacijskih sistemov "IROS" d.o.o., Ljubljana

Metode dela: predavanje, razprava, igra vlog.

Prijave za seminar na izpolnjeni prijavnici pošljite na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Dalmatinova 4, Ljubljana, najkasneje do 3. februarja 1997.

Seminar bomo izvedli, če bo najmanj 20 prijav, kolikor bo prijav več, bomo preostale prijave uvrstili na naslednji seminar.

Kotizacija za seminar znaša 9.000 SIT za posameznega udeleženca (v ceno je vključeno gradivo ter osvežilni napitki). Prijavnici za seminar je treba priložiti potrdilo o plačilu kotizacije.

Kotizacijo nakažite na ŽR Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, št. 50101-678-47511. Na virmanu pod namen nakazila dodatno pripišite "Seminar V, sklic na številko 10".

Odgovore na dodatna vprašanja v zvezi s tem seminarjem dobite pri Vandi Rešeta na telefonski številki 061/316-489.

Vodja izobraževanja pri Svetu ZSSS
Vanda Rešeta

PRIJAVNICA za izobraževalni seminar ORGANIZACIJA SISTEMA SOUPRAVLJANJA

ki bo 12. februarja 1997 v prostorih Doma sindikatov, Ljubljana, Dalmatinova 4, soba 16 v I. nadstropju

Ime in priimek: .....

Datum rojstva: .....

Izobrazba, stopnja izobrazbe: .....

Naslov doma: .....

Zaposlitev: naziv in naslov družbe: .....

.....

- delovno mesto: .....

Član sindikata dejavnosti Slovenije: .....

Član sveta delavcev: DA NE

Član nadzornega sveta: DA NE

(naziv in sedež družbe): .....

Telefonska številka: .....

- doma: ..... - v službi: .....

V ..... Žig in podpis odgovorne osebe

dne, ...